

Українське товариство ґрунтознавців та агрохіміків

**Матеріали делегатських зборів
ІХ з'їзду ґрунтознавців та агрохіміків України**

(м. Миколаїв, 30 червня – 4 липня 2014 р.)

Харків - 2014

Матеріали делегатських зборів ІХ з'їзду Українського товариства ґрунтознавців та агрохіміків (м. Миколаїв, 30 червня – 4 липня 2014 р.). - Харків: Українське товариство ґрунтознавців та агрохіміків, 64 с.

© Українське товариство
ґрунтознавців
та агрохіміків, 2014 р.

Президія УТГА завдячує членам Товариства за надання організаційної і фінансової допомоги в проведенні ІХ з'їзду, і перш за все, колективу Миколаївського національного аграрного університету та його ректору професору **Шебаніну В'ячеславу Сергійовичу**.

Окрема подяка:

Кроніну Василю Володимировичу

Глянню Івану Даниловичу

Туровському Олегу Юрійовичу

Шумаді Сергію Володимировичу

Земану Нестору Павловичу

Ківерському Леоніду Віталійовичу

Івановій Юлії Юрїївні

Тимошину Сергію Миколайовичу

Мандрико Роману Миколайовичу

Татаренкову Володимирі Миколайовичу

Кудрявцеву Віталію Михайловичу

Власову В'ячеславу Всеволодовичу

Черненку Леонтію Андрійовичу

З В І Т

про роботу Українського товариства ґрунтознавців та агрохіміків за міжз'їздівський період (2010-2014 рр.)

Українське товариство ґрунтознавців та агрохіміків складається з 23 відділень, що охоплюють майже 900 членів Товариства.

Товариство об'єднує в своїх рядах фахівців у галузі ґрунтознавства, агрохімії, охорони ґрунтів та суміжних дисциплін, що працюють в академічних та галузевих науково-дослідних інститутах, у вищій школі та виробничих організаціях.

Зусилля Товариства було спрямовано на всебічне вивчення ґрунтових та земельних ресурсів України з метою найбільш раціонального їх використання, прогнозу змін, охорони й підвищення продуктивності ґрунтів, удосконалення і реалізацію основних напрямів земельної реформи, нормативно-методичне обґрунтування нової системи державного контролю стану ґрунтів, управління земельними ресурсами.

Головне завдання залишається незмінним – привернути увагу владних структур, широких верств суспільства до проблем охорони ґрунтів як найважливішого національного багатства України.

Необхідне усвідомлення, що найважливішими умовами збереження біосфери, нормального рослинного покриву й продуктивності сільського господарства є постійна турбота про збереження ґрунтів, їхньої структури й властивостей, застосування системи заходів з відтворення та підвищення їхньої родючості.

Доручення, що надані попереднім з'їздом Центральної Раді та Президії в основному виконано. Так, виконуючи доручення стосовно підсилення впливу Товариства на науково-технічну політику в сільськогосподарській галузі та визначення шляхів ефективного її вирішення, Президією УТГА направлено аргументовані пропозиції.

До Верховної Ради України: до проекту Закону «Про збереження ґрунтів та охорону їх родючості»; щодо внесення змін до Законів України: «Про охорону земель», «Про державний контроль за використанням та охороною земель», «Про ринок земель», «Про іпотеку землі», «Про державний земельний (іпотечний) банк»; до проектів Законів України: «Про Державний земельний кадастр», «Про внесення змін до Земельного кодексу України», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України» (щодо посилення контролю за використанням земельних ресурсів), «Про сільське господарство», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо сталого використання земель сільськогосподарського призначення»; щодо науково-економічних підходів до регулювання земельних відносин в Україні.

До Ради Національної безпеки і оборони України щодо необхідності розвитку державної системи моніторингу довкілля та шляхів її запровадження.

До Кабінету Міністрів України: до стратегії розвитку агропромислового комплексу України; до проекту Постанови КМУ «Про затвердження Методики нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення»; до Постанови КМУ «Про затвердження Державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 року щодо завдань, заходів та обсягів фінансування п. 12 «Підвищення родючості ґрунтів».

Важливе місце в роботі Товариства посідає міжнародне співробітництво з метою розробки ефективної спільної стратегії захисту ґрунтів від деградації шляхом гармонізації методів оцінки стану ґрунтів і ґрунтового покриву, підготовки спільних проєктів, освітянських програм, обміну фахівцями тощо. Провідні вчені Товариства беруть участь у роботі таких міжнародних організацій:

- Міжнародний Союз ґрунтознавчих наук (IUSS);
- Міжнародне товариство агрохіміків (ISSA);
- Міжнародне товариство з питань обробітку ґрунту (ISTRO);
- Міжнародна комісія з іригації і дренажу;
- Європейське товариство з охорони ґрунтів (ESSC);
- Співдружність вчених агрохіміків і агроекологів (Росія);
- Глобальне ґрунтове партнерство;
- Європейське ґрунтове партнерство та ін.

Серйозна увага приділялася об'єднанню наукових сил країни на вирішення найбільш актуальних завдань, що стоять перед науковцями і виробниками. Керівництво Товариства, його члени брали безпосередню участь у формуванні основних напрямків наукових досліджень на 2010-2015 рр. з питань ґрунтознавства, агрохімії, охорони ґрунтів, меліорації земель.

Центральна Рада Товариства тісно співпрацює з координаційно-методичною радою з проблем ґрунтознавства, агрохімії, охорони ґрунтів, яка працює на базі Національного наукового центру “Інститут ґрунтознавства та агрохімії імені О.Н. Соколовського” і координує роботу більше 20 наукових установ. Це дозволяє концентрувати та упорядковувати дослідження, запобігати їх дублюванню, забезпечувати дотримання достатнього науково-методичного рівня робіт.

Останнього року особливо багато часу і уваги було приділено Президією підготовці ІХ з'їзду, виданню матеріалів з'їзду. Вся робота з видавництва збірників, програми з'їзду, путівника польової екскурсії проведена науковцями ННЦ “ІГА імені О.Н. Соколовського” та Миколаївського національного аграрного університету.

Велику й плідну роботу провели члени УТГА в своїх відділеннях.

Волинське відділення (голова – к.б.н. Котвицький Б.Б.) налічує понад 30 членів Товариства з п'яти науково-дослідних установ та навчальних закладів: Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, Луцького національного технічного університету, Волинської філії ДУ "Інститут охорони ґрунтів України", Поліської дослідної станції ННЦ „Інститут ґрунтознавства і агрохімії імені О.Н. Соколовського” та Волинської державної сільськогосподарської дослідної станції НААН.

Серед членів відділення: наукові співробітники, професорсько-викладацький склад університетів, аспіранти.

Члени Товариства за звітний період брали активну участь у загальнодержавних фундаментальних і прикладних наукових дослідженнях з ряду актуальних напрямків у ґрунтознавстві та агрохімії, з агроєкології та органічного землеробства, використання меліорованих та радіаційно забруднених земель тощо. Серед них слід відмітити: фундаментальні дослідження з розробки ресурсоощадної системи новітніх засобів і способів направленої регулювання живлення цукрових буряків з використанням діагностичних підходів і добрив нового покоління (Котвицький Б.Б., Восвода Г.Я., Прохорук О.Г.), прикладні дослідження з розробки нормативів вмісту мікроелементів з урахуванням вимог сільськогосподарських культур (Котвицький Б.Б., Серганчук А.М., Пузняк О.М.), з використання осушених мінеральних ґрунтів і шляхів збереження їх родючості (Новосад І.В.). Свій внесок у дослідження сучасного стану осушених земель та прилеглих територій вносять члени Товариства Бондарчук С.П і Бондарчук Л.Ф.

Великий обсяг наукових досліджень та впровадження їх результатів здійснюються у напрямку створення та вивчення ефективності застосування нових видів ферментованих органічних добрив на основі місцевих сировинних ресурсів, їх поєднань з мінеральними добривами та біопрепаратами (Шевчук М.Й., Мерленко І.М., Гаврилюк В.А., Власюк О.А., Зінчук М.І., Романова С.А., Засекин Н.П.).

Значним є внесок вчених Волині у моніторингові дослідження радіологічно забруднених територій Волинської області та агроєкологічний моніторинг земель, придатних для вирощування органічної продукції, а також розробку заходів з підвищення і відтворення їх родючості.

Вченими Східноєвропейського національного університету успішно досліджуються природні умови і ресурси Волині та їх раціональне використання, а також, вперше на теренах України

розроблено та реалізовано модель водної ерозії ґрунтів на основі комбінованого універсального рівняння втрат ґрунту CUSLE, що адаптована до умов Волинської височини.

Результати досліджень викладено у ряді наукових праць, доповідались на численних міжнародних і всеукраїнських наукових конференціях та симпозіумах. Так, за звітний період вийшли з друку монографії: „Відновлювальні джерела енергії” (Мельничук М.М. із співавторами); „Агрохімія” у двох частинах (Шевчук М.Й. із співавторами); „Агроекологічні аспекти використання нетрадиційних органічних добрив в умовах Західного Полісся України” (Мерленко І.М.), а також понад 100 наукових статей, в т.ч. у міжнародних виданнях (Польща, Білорусь, Росія).

Значна частина наукових розробок впроваджена у ряді господарств різної форми власності. Серед таких господарств: ТзОВ ”Прогрес” Володимир-Волинського району, ТзОВ ”Романів”, „Рать” Луцького району, ФГ ”Золота нива” Ківецівського району Волинської області, АФ „Камаз-Агро” Млинівського району Рівненської області.

Значним є внесок вчених Поліської дослідної станції ННЦ «ІА імені О.Н. Соколовського» в розробку цілої низки інвестиційних проектів регіонального значення, в тому числі з республікою Польща, пов’язаних з використанням меліоративних систем, впровадженням біологічного землеробства, відновленням інфраструктури для сприяння економічному зростанню сільських територій в басейнах річок Західний Буг і Прип’ять.

Членами Волинського відділення УТГА підготовлено та видано з різних напрямків методичні рекомендації для сільськогосподарських виробників (14), а також, цілий ряд навчально-методичних рекомендацій, методичних вказівок, лекційних курсів для удосконалення навчального процесу (Шевчук М.Й., Зінчук П.Й., Радзій В.Ф., Мельничук М.М., Голуб В.О., Голуб С.М., Зінчук М.І., Мерленко І.М., Бондарчук С.П., Бондарчук Л.Ф., Котвицький Б.Б., Гавлирюк В.А. та ін.). Заслуговує на увагу підготовлений та виданий термінологічний словник (Зінчук П.Й.).

Члени Товариства брали активну участь (а у багатьох випадках були серед організаторів) у ряді наукових і науково-практичних конференцій і форумів міжнародного, загально державного і зонального масштабу, в тому числі в країнах СНД і Польщі, а також у навчаннях спеціалістів господарств Волинської області через серію обласних та районних семінарів, днів поля, круглих столів, через обласну сільськогосподарську газету „Аграрна наука Волині”, радіо та телебачення.

Робота **Дніпропетровського відділення** (голова - д.б.н., проф. Зверковський В.М.) виконувалась у рамках виконання планів роботи чотирьох підкомісій: «Лісове ґрунтознавство» (керівник – д.б.н., проф., чл.-кор. НАН Травлєєв А.П.), «Рекультивація порушених земель» (керівник – д.б.н, проф. Зверковський В.М.), «Мікроморфологія ґрунтів» (керівник – к.б.н. Горбань В.А.), «Радіоекологія ґрунтів» (керівник – д.б.н, проф.. Зверковський В.М.). (див. відповідні звіти).

Відділення налічує у своєму складі 143 члени Товариства, з них студентів – 97.

Проведено 8 засідань відділення, де вирішувались актуальні організаційні і наукові питання: підведення підсумків роботи за звітний період, видання наукових праць, звітна та поточна інформація про хід виконання науково-дослідних робіт, що координуються відділенням.

Робота відділення координувалась проблемою "Біосфера" НАНУ, Українським комітетом підтримки ЮНЕП ООН, науковою радою з проблем ґрунтознавства НАНУ, Придніпровським регіональним відділенням УЕАН. Встановлено і розвиваються наукові контакти із зарубіжними центрами досліджень з проблем ґрунтознавства та освоєння порушених земель (Канада, Ізраїль, Німеччина, США, Іспанія).

Проведено значну роботу з підготовки матеріалів до видання і публікації монографій (опубліковано 2 монографії, 1 довідник), міжвузівських тематичних збірників, матеріалів конференцій, де опубліковано за звітний період 174 статті, в тому числі 8 за кордоном і 56 тез доповідей ґрунтознавчого напрямку, зокрема, щорічно видавався фаховий міжвузівський збірник наукових праць "Питання степового лісознавства та лісової рекультивації земель", а також "Вісник Дніпропетровського університету. Біологія. Екологія." Підкомісія редагувала і брала безпосередню участь у виданні фахових журналів "ґрунтознавство", "Екологія та ноосферологія". Одержано 3 патенти на корисну модель.

Крім того, члени Товариства брали участь у роботі Національного центру аерокосмічної освіти імені О.М. Макарова; у щорічній підсумковій конференції факультету біології, екології та медицини ДНУ.

Досліджено взаємодію ґрунтів з рослинністю, еволюцію і генезис ґрунтів під лісовими фітоценозами в умовах степової зони. Виявлено конвергентні властивості лісових ґрунтів, розроблено методи їх діагностування та об'єктивної оцінки і покращення лісорослинних умов як фактора оптимізації лісоаграрних комплексів у Степу.

Досліджено техногенну деструкцію ґрунтів і методи їх відновлення з метою освоєння порушених земель.

Результати досліджень уведені до робочих програм навчальних дисциплін, які розглядають питання з екології, охорони природи, ґрунтознавства, рекультивациі, меліорації, лісомеліорації та ін.

Члени **Донецького відділення** (голова - к.с.-г.н. Зуза В.О.) працювали над питаннями захисту ґрунтів від ерозії і дефляції на основі системного підходу з урахуванням факторів, що забезпечують відновлення еродованих ґрунтів; поліпшення мікроелементного живлення в системі «ґрунт-рослина»; дослідження стану ґрунтів у зонах техногенного навантаження Донецького регіону.

На базі Донецького відділу родючості ґрунтів було проведено семінар за участі представників ФАО (продовольчої та сільськогосподарської організації ООН), на якому було представлено інформацію про напрямки досліджень відділу та викладено узагальнений матеріал щодо системи охорони земель сільськогосподарського призначення від ерозії та дефляції в умовах Донбасу (зокрема, принципи контурно-меліоративної організації агроландшафту).

В Департаменті сільського господарства м. Донецьк було проведено науково-практичну конференцію з питань охорони ґрунтів та підвищення їх родючості, на якій було обговорено проблему ерозії та дефляції ґрунтів у регіоні, заходи із запобігання виникненню ерозійних процесів та усунення їх наслідків.

За звітний період членами Товариства видано 55 наукових робіт, як у вітчизняних, так і закордонних виданнях, де розглянуто широке коло тематичних питань стосовно основних напрямків досліджень.

Окрім того, матеріал, напрацьований співробітниками відділу в рамках тематики досліджень, надається у вигляді рекомендацій та пропозицій виробництву, призначених для широкого кола спеціалістів сільськогосподарського профілю.

Донецьким відділом родючості ґрунтів ННЦ «ІА імені О.Н. Соколовського» активно велися дослідження із запровадження сучасних технологій сільськогосподарського виробництва та удосконалення загальноприйнятих прийомів підвищення кількості та якості врожаю за рахунок застосування мікродобрив та регуляторів росту рослин, ґрунтозахисних технологій вирощування сільськогосподарських культур в ерозійно-стійких агроландшафтах.

Житомирське відділення УТГА (голова - к.с.-г.н. Кудрик А.П.) об'єднує у своїх рядах науковців і виробників Житомирського національного агроекологічного університету, ДП «Житомирський науково-дослідний та проектний інститут землеустрою», Інституту сільського господарства Полісся НААН, Житомирської філії ДУ «Інститут охорони ґрунтів України», Поліського філіалу УНДЦЛГА ім. Г.М.Висоцького.

Діяльність членів відділення охоплює широке коло навчальних, науково-виробничих проблем з охорони та раціонального використання ґрунтів. Потенційні споживачі: фахівці-виробничники сільськогосподарських формувань, установ і підприємств, пов'язаних з охороною ґрунтів, студенти навчальних закладів.

Протягом 2010-2014 рр. наукова діяльність членів відділення була спрямована на вирішення таких питань:

- розроблення наукових основ раціональної моделі землекористування для зони Полісся (вивчення питань екологічно безпечних агротехнологій та адаптивно-динамічних сівозмін для умов Полісся);
- картографо-аналітичної оцінки агроекологічного стану сільськогосподарських угідь та використання її результатів при організації території агроформувань;
- визначення балансу органічного вуглецю ґрунтів Полісся, як критерію їх раціонального використання;
- оцінки агроекологічного стану ґрунтів агроландшафтів Правобережного Полісся та Лісостепу України, забруднених радіонуклідами, вдосконалення технології відтворення родючості та продуктивності агроecosystem;
- вивчення міграції та акумуляції важких металів в агроландшафтах та урбоекосистемах Житомирського Полісся;
- вивчення особливостей формування дозового навантаження населення на радіонуклідно забруднених територіях Житомирської області;
- визначення агроекологічного стану лісоаграрних ландшафтів Полісся, стратегії вдосконалення управління їх продуктивністю;
- вивчення закономірностей зміни агроекологічного стану ґрунтового покриву Полісся та розроблення заходів з адаптивного землекористування.

За звітний період на базі Житомирського національного агроекологічного університету за ініціати́ви і активної участі членів відділення УТГА щорічно проводяться Міжнародні науково-практичні конференції «Органічне виробництво і продовольча безпека» і Всеукраїнські науково-практичні конференції «Наука. Молодь. Екологія».

Закарпатське відділення УТГА (голова – Фандалюк А.В.) на теперішній час налічує 22 члени Товариства, які представляють Закарпатську державну сільськогосподарську дослідну станцію Інституту сільського господарства Карпатського регіону НААН та Закарпатську філію ДУ «Інститут охорони ґрунтів України».

Члени Закарпатського відділення доклали чимало зусиль щодо збереження й охорони родючості ґрунтів сільськогосподарського призначення на території області. Щорічно у рамках агроекологічної паспортизації у Закарпатській області обстежується понад 50 тисяч гектарів земель, з визначенням показників родючості ґрунтів і їхнього токсикологічного стану, розробляються рекомендації з їх використання і поліпшення. Чимало зусиль спрямовано на виготовлення агрохімічних паспортів поля, земельної ділянки з висновком про родючість та екологічний стан ґрунтів і рекомендацій щодо проведення заходів, спрямованих на підвищення родючості ґрунтів і запобігання негативному впливу, в тому числі антропогенному. Проведені дослідження висвітлюються у наукових і періодичних виданнях. За звітний період підготовлений до друку «Атлас ґрунтів Закарпаття».

Члени Товариства як експерти беруть активну участь у міжнародних проєктах:

- «Розвиток Берегівської транскордонної польдерної системи» у рамках Програми транскордонного співробітництва Європейського Інструменту Сусідства і Партнерства Угорщина – Словаччина – Румунія – Україна 2007-2013 «Підвищення готовності до паводків у Берегівській транскордонній польдерній системі». Діяльність проєкту зосереджена на території Закарпатської області, у Берегівському та Ужгородському районах. Заходами проєкту передбачено здійснення сільськогосподарських, еколого-біологічних та туристично-рекреаційних досліджень. У результаті проведеної роботи розроблено рекомендації щодо покращення ведення сільськогосподарського виробництва та ефективного використання сільськогосподарських угідь у зоні Берегівської транскордонної польдерної системи в басейні р. Тиса.

- «Стале управління природними ресурсами в межиріччі річок Тиса – Тур». Проєкт спрямований на підтримку сталого управління природними ресурсами шляхом виконання проєктних і будівельних робіт з реконструкції Батарської осушувальної системи. Разом із спеціалістами Басейнового управління р. Тиса вирішуються нагальні проблеми використання меліорованих земель у Закарпатській області.

Члени Товариства за звітний період опублікували 36 наукових праць, 14 з яких у фахових виданнях, видали 12 рекомендацій щодо збереження і охорони родючості ґрунтів Закарпаття; взяли участь у 88 семінарах і конференціях, 12 з яких міжнародного значення. Провідні науковці Закарпатського відділення були організаторами та брали участь в обласних та районних нарадах і семінарах з питань збереження родючості ґрунтів краю, запровадження сучасних систем удобрення, екологічних ризиків, зменшення прояву ерозійних процесів тощо.

Кам'янець-Подільське відділення УТГА (голова - к.с.-г.н. Вахняк В.С.) налічує 37 членів, які представляють Подільський державний аграрно-технічний університет, Хмельницьку філію ДУ „Інститут охорони ґрунтів України” та національний природний парк “Подільські Товтри”. Серед членів Товариства 9 студентів. В 2013 і 2014 роках вступили до Товариства 14 нових членів.

Тематика наукових досліджень:

- вивчення генезису і властивостей ґрунтів південно-західної частини Лісостепу, ґрунтогенезу в антропогенних і природних ландшафтах;
- удосконалення моніторингу ґрунтового покриву та розробка заходів зі збереження і підвищення родючості ґрунтів;
- вивчення в технологіях вирощування сільськогосподарських культур нових видів добрив, місцевих агроруд та відходів промисловості;
- вивчення деградаційних процесів ґрунтів та розробка проектів їх попередження та ліквідації у аграрних підприємствах та адміністративних районах Хмельницької і Тернопільської областей.

За звітний період опубліковано 84 статті, в т.ч. монографію «Ґрунти Хмельниччини. Сучасний якісний стан, збереження, відтворення та поліпшення їх родючості» (Гаврилюк В.Б., Галишук В.І.; 2010). Дві статті опубліковано за кордоном.

Підготовлено і видано два збірники статей «Проблеми підвищення родючості ґрунтів та їх раціональне використання» (у 2010 та 2014 роках).

У наукових конференціях та семінарах брали участь 16 членів Товариства. Виїжджали за кордон 6 членів відділення для участі у 9 конференціях.

Безпосередньо членами відділення щороку організовувались і проводились наукові конференції з проблем раціонального використання і підвищення родючості ґрунтів Хмельницької області.

Також були проведені такі конференції:

- Всеукраїнська наукова конференція “Проблеми підвищення родючості ґрунтів та їх раціональне використання” (березень 2012 р.);

- Видатний ґрунтознавець України О.Н. Соколовський - наукові здобутки і їх сучасність (до 130-річчя від дня народження) (грудень 2013 р.);

- Сучасні проблеми агроекологічного моніторингу ґрунтів Поділля (лютий 2014 р.);

- Мінімізація основного обробітку ґрунту: плюси і мінуси (лютий 2014 р.).

Члени Товариства беруть активну участь у навчаннях спеціалістів області, організованих обласною та районними держадміністраціями (8 лекторів з членів Товариства, які виступають з питаннями збереження та підвищення родючості ґрунтів, ефективного використання земель, раціонального використання добрив, впровадження ресурсозберезувальних технологій обробітку ґрунтів, альтернативних систем удобрення).

Організовано і проведено науково-практичну конференцію „Впровадження No-till технології на теренах Хмельницької області: здобутки і перспективи” (квітень 2014 року спільно з Хмельницькою філією ДУ „Інститут охорони ґрунтів України” на базі ФГ «Макалюк» Дунаєвського району Хмельницької області).

Члени Товариства є експертами-дорадниками Хмельницької області з питань ефективного використання ґрунтового покриву, охорони ґрунтів та підвищення їх родючості, удосконалення систем удобрення сільськогосподарських культур.

Важливе місце в діяльності відділення посідає робота зі студентами. Систематично працює науковий студентський гурток при кафедрі землеробства, агрохімії і ґрунтознавства (налічує 16-24 студенти).

За звітний період проведено 8 наукових студентських конференцій (чотири з них - у 2013-2014 роках), на яких виступили 11 студентів – членів Товариства. Співавторами наукових статей є 14 студентів (всього опубліковано 12 статей). Підготовлено електронний варіант і опубліковано реферативну базу наукових студентських робіт.

Кіровоградське відділення (голова - д.б.н., проф. Топольний Ф.П.) налічує 12 членів Товариства, які працюють у Кіровоградському національному технічному університеті, Кіровоградському педагогічному університеті ім. Володимира Винниченка, Кіровоградській філії ДУ «Інститут охорони ґрунтів України», Кіровоградській дослідній станції.

Наукова робота переважно спрямована на дослідження ґрунтового покриву Кіровоградської області, а також частково території сухостепової підзони України (ландшафтно – галогеохімічний напрям).

Результати досліджень доповідалися на 5 міжнародних і 10 республіканських конференціях.

Опубліковано 2 наукові монографії, 4 навчальні посібники, 28 наукових праць в журналах і збірниках з питань ґрунтознавства, географії ґрунтів і агрохімії. Захищено одну кандидатську дисертацію.

Київське відділення (голова - д.с.-г.н., проф. Балаєв А.Д.) нараховує 75 членів, які працюють у 6 організаціях. За звітний період з 2010 року новими членами Товариства стали 6 осіб і вибула з різних причин 21 людина. Найбільше членів Товариства працюють в НУБіП України.

За звітний період члени відділення на базі НУБіП під керівництвом професора Балаєва А.Д. провели Міжнародну науково-практичну конференцію, присвячену 90-річчю кафедри ґрунтознавства та охорони ґрунтів імені професора М.К. Шичули. В ній брали участь близько 200 учасників і виступили з доповідями декілька десятків провідних агрохіміків і ґрунтознавців України.

Члени Київського відділення у 2012 році здійснили спільну експедиційну поїздку співробітників НУБіП України та Державного науково-технологічного центру охорони родючості ґрунтів у складі 8 чоловік у Біосферний заповідник «Асканія-Нова». Метою був відбір монолітів для “Музею ґрунтів України” і проведення порівняльних досліджень цілинних ґрунтів і ґрунтів за сільськогосподарського використання.

За сприяння членів відділення А.Д. Балаєва, Ю.С. Кравченка, О.Л. Тонхи розроблено «Навчальний план за спеціальністю «Охорона навколишнього середовища» в аграрних університетах». Тривалість проекту: 15.01.2010-14.01.2013. Проект виконувався НУБіП України спільно з Варшавським університетом наук про життя, Асоціацією Європейських університетів наук про життя (Польща), Університетом м. Гент (Бельгія), Інститутом EDUTER Національної школи Вищої освіти (Франція), Університетом Lleida (Іспанія), Університетом природних ресурсів та прикладних наук про життя (Австрія) та ін.

Голова Київського відділення Балаєв А.Д. брав участь у Міжнародній виставці "Агро-2013".

У 2013 році група ґрунтознавців у кількості 7 чоловік під керівництвом А.Д. Балаєва взяла участь в роботі Літньої школи Аграрного університету Грузії (м. Тбілісі).

За звітний період в спеціалізованій вченій раді Д 26.004.04 захистилося 5 ґрунтознавців, з них 1 доктор наук і 10 агрохіміків.

Члени Київського відділення були в зарубіжних відрядженнях, де зустрічались зі своїми колегами і обговорювали професійні питання і можливості співробітництва. В.О. Греков, О.Г. Тараріко були в Нідерландах та США, Ю.С. Кравченко, А.Д. Балаєв, О.Л. Тонха в Німеччині, Японії, Китаї, А.В. Бикін – в Польщі, Німеччині, В.О. Забалуєв – в Італії.

Криворізьке відділення (голова – Сметана О.М.) налічує 11 осіб, які працюють у 2 організаціях: Криворізький ботанічний сад НАН України; Криворізький національний університет. Вибуло членів Криворізького відділення УТГА у зв'язку зі зміною роду діяльності – 10.

Найбільш вагомі результати роботи членів відділення:

- виявлено літогеохімічну диференціацію ґрунтового покриву Криворізько-Нікопольської залізо-марганцеворудної техногенної провінції;

- встановлено закономірності формування ґрунтів в індустріальних біогеосистемах, виконано оцінку просторово-функціональної організації літогеохімічного потенціалу індустріального регіону;

- розроблено теоретичні основи літогеохімічної еволюції і керованого розвитку індустріальних біогеосистем; розраховано матриці геохімічних оптимумів, як основи рекомендацій з формування ресурсної основи для успішної біологічної рекультиватії та раціонального використання спонтанно та штучно сформованих угруповань;

- розроблено систему оцінки потенціалу розвитку екосистем за певних біолітокомбінацій, що базується на використанні багатовимірних матриць;

- описано мікробіоценози техногенних едафотопів Криворіжжя.

За звітний період підготовлено до друку 2 монографії («Еколого-геохімічне управління розвитком екосистем індустріального регіону» та «Біогеосистеми індустріального регіону: літогеохімічна та топоморфологічна диференціація, основи управління»). Надруковано 20 статей.

Кримське відділення УТГА (голова - д.с.-г.н. Опанасенко М.Є.) налічує 10 членів і представлене Нікітським ботанічним садом – Національним науковим центром.

Нижче наведено основні наукові здобутки членів відділення за звітний період.

Здано в друк «Атлас ґрунтів Гірського Криму» (автор - І.В. Костенко).

Описано чорноземоподібні ґрунти природних лісових і гірсько-лучних екосистем Головної і Внутрішньої гряд. Результати визначення основних властивостей ґрунтів - гранулометричного складу, кислотності, складу обмінних катіонів, гумусованості, вмісту вільного заліза - представлені графічно і супроводжуються фотографіями ґрунтових профілів розрізів і місць їх опису. Наведено аналіз кількісних взаємозв'язків між основними ґрунтовими показниками і висотою розташування розрізів над рівнем моря, що відображає гідротермічний режим території.

Вивчено склад і властивості коричневих терасованих і плантажованих ґрунтів Південного узбережжя Криму в садах субтропічних плодкових культур і встановлено допустимі для них параметри агрономічно значущих показників складу та властивостей ґрунтів (запасів дрібнозему, гумусу, вологи, потужності пухкого профілю, кількості скелета та ін).

Професором А.А. Тітковим видано навчальний посібник «Зрошувальні меліорації південних степів України», в якому зібрано та систематизовано фактичний науково-практичний матеріал з гідромеліоративних дисциплін. Висвітлено досвід експлуатації зрошувальних систем і технології обробітку основних сільськогосподарських культур в умовах Півдня України.

У монографії Т.С. Єлманової, М.Є. Опанасенка «Еколого-фізіологічні особливості персика» викладено результати 30-річних експериментальних і пошуково-теоретичних досліджень екологічної стійкості сортів персика в Криму.

Здано до друку монографію М.Є. Опанасенка «Скелетні ґрунти Криму та плоді культур», яка присвячена розробці методології сполучених досліджень "клімат - скелетні ґрунти - ґрунтоутворювальні породи - плоді рослини", теоретичних і прикладних основ комплексної агрономічної оцінки та підвищення родючості різних за ступенем скелетності і розвиненості профілю карбонатних плантажованих чорноземів.

Для урядових органів, керівників і спеціалістів сільськогосподарських підприємств, фермерів підготовлено та видано: «Наукові основи та складові галузевої програми розвитку горіхівництва в Україні», «До створення промислових садів кісточкових і горіхоплідних культур в Криму».

Луганське відділення (голова - Усатенко Ю.І.) налічує 15 членів Товариства. За організаційним складом - це Луганський національний аграрний університет, Луганська дослідна станція ННЦ «ІА імені О.Н. Соколовського», Луганський національний університет ім. Т.Г. Шевченка, Землевпорядна фірма «Лан», Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля.

Основні напрямки роботи членів відділення:

- оптимізація агроландшафтів у зоні Степу України, розробка і впровадження методів захисту ґрунтів від ерозії;
- екологія ґрунтів, рекультивація порушених земель;
- питання родючості ґрунтів регіону.

За звітний період опубліковано понад 50 наукових праць у наукових журналах і збірниках України та за її межами, окремих видань у вигляді монографій, підручників, рекомендацій тощо.

Крім того, члени Товариства організовували та брали участь у науково-практичних конференціях різного рівня, зокрема, Міжнародній науково - практичній конференції «Сучасна методологія ґрунтово-агрохімічних обстежень, картографування та класифікації ґрунтів в контексті земельних відносин» (м. Харків 2011 р.), де від Луганського відділення УТГА було представлено 3 доповіді; конференції, присвяченій 175-річчю Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва. З доповіддю на тему «Водний режим чорноземів звичайних» виступила О.П. Другова.

На Луганській дослідній станції у вересні 2013 р. відбулася Всеукраїнська науково-практична конференція «Проблеми формування ґрунтоохоронних агроландшафтів при організації севооборотів на території сучасних землекористувачів і шляхи їх рішення», в якій взяли участь майже всі члени Луганського відділення Товариства.

У Луганському національному аграрному університеті щорічно проходять звітні наукові конференції з різних галузей аграрної науки, у т.ч. ґрунтознавства і агрохімії. За звітний період відбулося 4 конференції, на яких з доповідями неодноразово виступали усі члени Товариства. Матеріали конференцій опубліковано у фахових збірниках наукових праць ЛНАУ.

У Луганському національному аграрному університеті створено музей ґрунтів області ім. Л.І. Акентьєвої. Керівник проекту і відповідальний - декан агрономічного факультету, завідувач кафедри ґрунтознавства і агрохімії, к.с.-г.н. Денисенко А.І.

Землевпорядна Фірма «Лан», яку очолює член Товариства к.е.к.н. Белослудцева В.М., працює на практику сільського господарства області, проводить дослідження змін у ґрунтах, що пов'язані зі

змiнами клiмату в рeгiонi та викликанi пiдтопленням шахтними водами. Визначено еколого-економiчнi коефiцiєнти господарювання, енергетичнi характеристики сiвозмiн та iншi показники. Результати цих дослiджень використовуються при формуваннi проектiв землеустрою агроформувань областi та розробцi рекомендацiй з рацiонального використання ґрунтiв у сiльськогосподарському виробництвi.

За звітний перiод опублiковано близько 10 робiт, якi вiдображають результати дослiдницької дiяльностi.

Львiвське вiддiлення УТГА (голова - д.геогр.н., проф. Позняк С.П.) налiчує 60 осiб. Членами Львiвського вiддiлення є працюючi навчальних закладiв i науково-дослiдних установ, зокрема: Львiвський нацiональний унiверситет iменi Iвана Франка – 37 членiв; Львiвський нацiональний аграрний унiверситет – 11 членiв; Львiвський державний унiверситет фiзичної культури – 1 член; Інститут сiльського господарства Карпатського рeгiону НААН – 4 члени; Інститут екологiї Карпат НАН України – 3 члени; Державний природознавчий музей НАН України – 3 члени; Львiвський науково-дослiдний iнститут геологiї i геохимiї горючих корисних копалин – 1 член.

Основними напрямками наукової дiяльностi членiв Львiвського вiддiлення УТГА є:

- розробка теоретичних та практичних основ генези, географiї, класифiкацiї та екологiї ґрунтiв;
- розробка фундаментальних питань екологiчної ролi ґрунту в бiосферi;
- проблеми рацiонального використання та охорони ґрунтiв;
- узгодження класифiкацiйно-дiагностичних ознак i параметрiв ґрунтiв вiдповiдно до європейської i мiжнародної класифiкацiї;
- прикладнi дослiдження з оптимiзацiї поживного режиму ґрунтiв пiд сiльськогосподарськiм культури;
- дослiдження мiських ґрунтiв (урбаноземiв);
- дослiдження ґрунтової бiоти i бiотичної активностi ґрунтiв;
- вивчення структури ґрунтового покриву;
- створення Червоної книги ґрунтiв Захiдного рeгiону України;
- дослiдження бiотичної активностi ґрунтiв Українських Карпат;
- монiторинг ґрунтiв посттехногенних територiй;
- пiдвищення родючостi ґрунтiв Захiдної України та їх охорона;
- використання традицiйних та нових видiв добрив, їх вплив на родючiсть ґрунту i продуктивнiсть с.-г. культури;

- розробка і вдосконалення теоретико-методологічних основ ведення державного земельного кадастру;
- агроекологічна оцінка ґрунтів;
- геокодування адміністративних областей України, векторизація ґрунтового покриву, створення атрибутивної бази даних.

За звітний період членами Львівського відділення УТГА захищено 9 дисертаційних робіт: 2 докторські та 7 кандидатських. У спеціалізованих вчених радах із захисту докторських і кандидатських дисертацій працюють члени УТГА Позняк С.П., Гаськевич В.Г., Гамкало З.Г., Телегуз О.Г., Чорнобай Ю.М., Козловський М.П., Ступень М.Г.

За звітний період членами Львівського відділення УТГА опубліковано 3 підручники, 3 навчальні посібники, 6 монографій, 1 путівник польової екскурсії, 6 навчально-методичних рекомендацій, 498 наукових статей, з них 69 – у зарубіжних виданнях.

Члени Товариства беруть активну участь в організації та проведенні міжнародних науково-практичних конференцій, семінарів, круглих столів. Проведено Міжнародну наукову конференцію “Актуальні проблеми генетичного, географічного, історичного та екологічного ґрунтознавства” (Львів, 19–21 вересня 2013 р.); Міжнародну науково-практичну конференцію “Сучасні системи землеробства як основа стійкого розвитку аграрної сфери”, присвячену 80-річчю з дня народження доктора сільськогосподарських наук, професора, академіка АН ВО України Томашівського Зенона Михайловича (Львів-Дубляни, 18–20 вересня 2013 р.); Міжнародну науково-практичну конференцію „Актуальні проблеми агрохімії”, присвячену 85-річчю з дня народження д. с.-г. н., професора Г. І. Крилової (10–11 червня 2011 р.)

Важливим напрямом діяльності відділення є міжнародна співпраця з науковими установами зарубіжних країн, зокрема, Департаментом Агроекології і Технологій Болонського університету (м. Болонья, Італія); Університетом Марії Кюрі-Скłodовської (м. Люблін, Польща); Ягелонським університетом (м. Краків, Польща); Інститутом ґрунтознавства, агрохімії і рослинництва (м. Пулави, Польща); Національним технологічним центром (м. Варшава, Польща); Інститутом ґрунтознавства і агрохімії Республіки Беларусь (м. Мінськ, Республіка Білорусь); Інститутом ґрунтознавства імені Ніколає Дімо (м. Кишинів, Молдова); Інститутом ґрунтознавства ім. В.В. Докучаєва (м. Москва, Росія).

Співпраця з зарубіжними науковими установами відбувалась також шляхом участі у міжнародних проектах та стажування.

Миколаївське відділення УТГА (голова – д.с.-г.н., проф. Чорний С.Г.) налічує 10 осіб: 9 – Миколаївський національний аграрний університет та 1 з Миколаївської філії ДУ «Інститут охорони ґрунтів України».

Наукові інтереси членів відділення пов'язані з розробкою технологій меліорації вторинно-осолонцьованих ґрунтів, вивченням процесів водної та вітрової ерозії ґрунтів, розробкою системи удобрення сільськогосподарських культур у сівозмінах господарств степової зони України.

За звітний період опубліковано 60 робіт, у тому числі наукове видання «Наукові та прикладні основи захисту ґрунтів від ерозії в Україні», монографію «Современные проблемы эрозиоведения», методичні рекомендації.

Проведено Всеукраїнську конференцію «Використання ГІС та ДЗЗ в землекористуванні» (учасники - Миколаївський НАУ, Одеський НУ ім. І.І. Мечникова, Херсонський ДУ, Київський НУ ім. Т.Г. Шевченка, ННЦ «ІГА імені О.Н. Соколовського», Таврійський НУ ім. В.І. Вернадського, Чернівецький НУ ім. Ю. Федьковича, Херсонський ДАУ, Белгородський ДНДУ (РФ). Всього було заслухано 14 докладів від 53 учасників.

Взято участь у виставці «Агро-2012» (червень 2012).

Взято участь у засіданні Президії НААН України (30 жовтня 2013 року), присвяченому раціональному використанню ґрунтових ресурсів України та науковим засадам розвитку державної системи інформаційного забезпечення стану ґрунтів з доповіддю «Досвід МНАУ в розвитку ГІС-технологій та космічного зондуванні поверхні ґрунтів».

З метою посилення ґрунтозахисних аспектів земельного законодавства було підготовлено пропозиції до проектів Законів України «Про ґрунти та їх родючість», «Про ринок земель», «Про державний земельний кадастр», «Про іпотеку землі», «Про державний земельний (іпотечний) банк», «Про внесення змін до Земельного кодексу України щодо набуття права власності на землю».

Останнього року особливо багато часу і уваги було приділено підготовці ІХ з'їзду УТГА. Разом з науковцями ННЦ «ІГА імені О.Н. Соколовського» проведено роботу з видавництва збірника пленарних доповідей і тез, складено путівник польової екскурсії.

У складі **Одеського відділення УТГА** (голова - д.б.н., проф. Красеха Є.Н.) працює 5 первинних організацій: при кафедрі ґрунтознавства і географії ґрунтів Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова (ОНУ); при кафедрі географії України ОНУ; при кафедрі фізичної географії і природокористування ОНУ; при Інституті сільського господарства Причорномор'я НААН (базова організація регіонального центру наукового забезпечення агропромислового виробництва в Одеській області); при кафедрі меліорації та ґрунтознавства Одеського державного сільськогосподарського університету.

Основними, найактуальнішими проблемами ґрунтово-генетичного, агрономічного, екологічного, ландшафтно-геохімічного напрямів для південного регіону України, в розробці яких брали участь всі первинні організації, були такі:

- проведення ґрунтово-екологічного моніторингу зрошуваних ґрунтів Одеської області;

- екологічний моніторинг ландшафтів нижнього Дністра;

- визначення, картографування та моніторинг ландшафтно-генетичних структур з використанням ГІС-технологій, особливо схильних до прояву ерозійних процесів;

- еколого-меліоративні проблеми використання земель півдня України;

- аналітично-інформаційне забезпечення сталого та ефективного функціонування ґрунтів і ґрунтової родючості;

- ґрунтово-екологічна експертиза сільськогосподарських земель, земель лісів, природних резерватів та міських поселень.

Таким чином, основними напрямками наукової діяльності ґрунтознавців Одеського відділення УТГА були такі:

- проблеми зрошуваного землеробства;

- використання ГІС-технологій в ґрунтовій картографії;

- теорія та методи вивчення структури ґрунтового покриву;

- екологія землекористування;

- ґрунтово-екологічна експертиза земель різного використання;

- оптимізація агроландшафтів;

- проблеми заплавної ґрунтознавства на півдні України;

- теоретичні питання ґрунтознавства.

За звітний період крім запланованої й традиційної тематики, яка давно розробляється одеськими ґрунтознавцями, члени відділення брали участь у дослідженнях на замовлення Одеської обласної державної адміністрації, зокрема, продовжено дослідження ґрунтів острова Зміїний.

Члени Товариства брали активну участь у семінарах, конференціях, нарадах, присвячених актуальним проблемам ґрунтознавства (Львів, Київ, Одеса, Харків, Чернівці), виступали опонентами на захисті кандидатських і докторських дисертацій. За результатами наукових досліджень було надруковано понад 100 статей і тез, в т.ч. монографії і навчальні посібники:

- Красеха Е.Н. Педосфера Землі (соавтор: Корсунов В.М.);
- Красеха Є.Н. Біогеографія з основами екології. Навчальний посібник;
- Лисецкий Ф.Н., Светличный А.Ф., Черный С.Г. Современные проблемы эрозионоведения;
- Тортик М.Й., Жанталай П.І., Тригуб В.І. Морфологічні ознаки і будова профілю ґрунтів. Навчальний посібник;
- Основи сільськогосподарського виробництва та аграрної економіки. Розділ: Сівозміни / Тортик М.Й., Жанталай П.І., Буяновський А. Навчальний посібник.

Полтавське відділення УТГА (голова – к.с.-г.н. Глущенко Л.Д.) налічує 14 членів Товариства, які представляють Полтавську державну сільськогосподарську дослідну станцію імені М.І. Вавілова Інституту свинарства і АПВ НААН та Полтавську філію ДУ „Інститут охорони ґрунтів України”.

Науковці – члени відділення проводять дослідження, які охоплюють ряд важливих питань, пов'язаних з моніторингом та відтворенням родючості чорноземних та темно-сірих лісових ґрунтів, впровадженням екологічно безпечних, економічно обґрунтованих систем основного обробітку ґрунту та застосування добрив.

Враховуючи енергетичну та економічну кризу країни, членами відділення велись активні дослідження щодо розробки сучасних енергозберезувальних технологій вирощування сільськогосподарських культур на фоні використання водорозчинних добрив та регуляторів росту і розвитку рослин.

Полтавська філія ДУ „Держґрунтохорона” здійснює науково-методичне забезпечення досліджень з питань збереження та підвищення родючості ґрунтів, ефективного використання земель, раціонального застосування добрив, поліпшення якості сільськогосподарської продукції та сировини, а також веде державний нагляд і контроль за додержанням законодавства про пестициди і агрохімікати в галузі рослинництва.

Члени Товариства зосередили частину своєї роботи на пропаганді своїх розробок через різні засоби інформації. На рівні області було організовано 18 виступів для спеціалістів районних управлінь сільського господарства та господарств різних форм власності,

де розглядалися такі питання: технологія використання органічних (гній, побічна продукція сільськогосподарських культур) та мінеральних добрив у сівозміні; складні водорозчинні добрива, сидерація, внесення дефекату як органо-мінерального добрива.

Надруковано 12 статей в періодичній пресі, та 21 статтю в фахових виданнях.

Члени відділення стали співавторами 2 республіканських рекомендацій з оптимізації живлення сільськогосподарських культур.

Прийнято 17 делегацій спеціалістів господарств обласної і районної ланки.

Проводилась просвітницька робота членів Товариства в галузі ґрунтознавства та агрохімії серед студентської молоді ВНЗ.

Прикарпатське відділення УТГА (голова - д.с.-г.н., проф. Волощук М.Д.) при Інституті природничих наук Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника налічує 96 членів Товариства. Проводиться робота із залучення в Товариство студентів та спеціалістів Прикарпаття.

Діяльність членів відділення охоплює широке коло навчальних, науково-виробничих проблем, пов'язаних з: деградаційними процесами ґрунтового покриву; удосконаленням існуючих і розробкою нових альтернативних систем відтворення родючості ґрунтів і їх охорони; раціональним використанням малопродуктивних земель; грошовою та експертною оцінкою земель; розробкою принципів консолідації розрізаних ділянок (паїв) та формування екологічно стійких агроєкосистем.

За роки свого існування члени відділення налагодили тісну і плідну наукову, навчально-методичну співпрацю з багатьма навчальними закладами, навчально-виробничими установами України та ближнього зарубіжжя. Серед них Національний університет біоресурсів і природокористування України (м. Київ), Львівський національний університет ім. І. Франка, Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича, Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва, Ягелонський університет (Польща, м. Краків) та Науково-дослідний інститут агрохімії і ґрунтознавства ім. Дімо (Молдова, м. Кишинів).

Членами Товариства розроблено ряд науково-методичних рекомендацій для проведення практичних та лабораторних занять, навчальних та виробничих практик з таких дисциплін, як ґрунтознавство, картографування ґрунтів. У науково-методичних розробках використано інноваційні підходи й досягнення сучасної вітчизняної та зарубіжної аграрної науки.

Науковий доробок членів Товариства висвітлений у навчально-методичних і наукових розробках, які широко використовуються студентами таких спеціальностей, як «Агрохімія і ґрунтознавство», «Екологія та охорона навколишнього середовища», «Лісове та садово-паркове господарство».

За 2013 рік вийшли з друку 14 наукових видань, 7 колективних та одноосібних статей. Члени Товариства брали активну участь у Міжнародній науковій конференції «Генетичні, географічні, історичні проблеми ґрунтознавства» (м. Львів, 19-21 вересня 2013 р.), Міжнародній науковій конференції «Карпати-Апалачі: формування особливостей в контексті сталого розвитку гірських регіонів» (м. Івано-Франківськ, 24-26 вересня 2013 р.); Українсько-Російському науково-практичному семінарі, присвяченому 130-річчю книги професора В.В. Докучаєва «Російський чорнозем», (м. Київ, 10 грудня 2013 р.), Міжнародній науковій конференції «Екологізація сталого розвитку і ноосферна перспектива інформаційного суспільства» (м. Харків, 2-4 жовтня 2013 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Современные проблемы и перспективы развития сельского хозяйства и лесного комплекса» (Вологда-Молочное: ИЦ ВГМХА, 2013 р.), де виступали з доповідями.

Протягом 2013 року було організовано польову екскурсію для членів Товариства з метою вивчення ґрунтового покриву Карпат (було закладено ґрунтові розрізи).

На 1 січня 2014 року число членів **Рівненського відділення** (голова - д.с.-г.н., проф. Вознюк С.Т.) становило 56 осіб, з них: професорсько-викладацького складу 18 чол., аспірантів, студентів - 38. Це, переважно, професорсько-викладацький склад кафедр НУВГП: агрохімії, ґрунтознавства землеробства та екології, а також викладачі споріднених кафедр університету, інститутів м. Рівного і області.

На кожен рік відділення планує роботу за напрямками:

- наукова робота;
- організаційна робота і зв'язок з виробництвом;
- підвищення кваліфікації.

Наукові дослідження членів відділення ведуться за напрямками: «Генеza, властивості, окультурення та використання, у т.ч. меліоративних земель» і виконуються частково за угодами та госпдоговірною тематикою з виробництвом. У результаті проведення досліджень отримано наступні результати:

- обстежено меліоративний стан та зміни меліорованих ґрунтів, їх властивостей в залежності від способів, рівня землеробського і пасовищного використання;

- продовжується вивчення гумусного і структурного стану, біологічної активності, фізичних, водно-фізичних і агрохімічних властивостей мінеральних ґрунтів, їх динаміки під впливом безплужного обробітку і застосування різних систем удобрення.

Результати досліджень з вивчення родючості гідротехнічно меліорованих ґрунтів використовувалися при викладанні дисциплін: «Ґрунтознавство і землеробство», «Основи землеробства на меліоративних землях», «Основи сільськогосподарського виробництва», «Охорона та використання земельних ресурсів», «Використання торфу в народному господарстві», при розробці та впровадженні заходів з окультурювання ґрунтів.

Члени відділення активно залучають до наукових досліджень студентів і аспірантів. За звітний період до цієї роботи залучалось більше 50 студентів і аспірантів. За науковою тематикою, що виконується на кафедрі агрохімії, ґрунтознавства та землеробства, студенти щорічно захищають дипломні роботи.

Протягом звітного періоду надавались консультації фермерам, керівникам індивідуальних господарств щодо раціонального застосування добрив відповідно вимог і потреб вирощуваних сільськогосподарських культур, властивостей конкретних ґрунтів господарств з метою підтримання і нарощування врожаїв (цукрових буряків, кукурудзи, соняшнику та ін.).

Члени відділення взяли участь у спільному засіданні працівників Комітету водного господарства України і працівників відповідних організацій області, господарств, присвяченому підтриманню у робочому стані меліоративних споруд, запобіганню деградації ґрунтів шляхом впровадження сучасних методів сінокісного і пасовищного використання гідротехнічно-меліорованих земель у регіоні.

У зв'язку з погіршенням водно-фізичних властивостей ґрунтів, стану ґрунтових вод на меліорованих територіях, зростанням їх впливу на прилеглі території, у НУВГП проведено міжгалузеву конференцію, присвячену проблемам охорони, збереження і раціонального використання біоресурсів (іхтіофауни) із залученням відповідних фахівців Рівненської, Волинської, Тернопільської, Житомирської областей.

Члени Товариства стажувалися в університетах Польщі, Німеччини, з якими укладено угоди про співпрацю. У грудні 2013 р. в НУВГП побувала делегація Варшавської Політехніки Свентокжишської, Берлінського технічного університету в складі ректора, проректорів і деканів, підписано угоду про співпрацю.

Щорічно проводилися засідання Ради відділення, на яких вирішувалися питання координації науково-дослідної роботи членів відділення, визначалися методики викладання «Основ ґрунтознавства» для студентів-меліораторів, «Ґрунтознавства» - для студентів-екологів і землевпорядників, «Загального ґрунтознавства» і «Часткового ґрунтознавства» - для студентів-агрохіміків та ін.

Члени відділення підтримували зв'язки з навчальними і навчально-науковими закладами: Національним університетом біоресурсів і природокористування України, УкрНДІГіМом, Укрдпировдгоспом, ННЦ «ІА імені О.Н. Соколовського», Санкт-Петербурзьким аграрним університетом, Сарненською НДС, Рівненською державною сільськогосподарською дослідною станцією та іншими установами та організаціями, з якими координували свої дослідження, а з окремих питань – проводили спільні дослідження.

Згідно договорів про співпрацю з Херсонським відділенням УТГА і спорідненими установами Республіки Крим студенти спеціальностей агрохімії, екології та природокористування щорічно проходять навчально-виробничу практику на базі практики НУВГП у залізному порту Херсонської області.

За звітний період членами відділення опубліковано близько 200 наукових праць і видано 24 навчально-методичні розробки, у т.ч. 3 підручники.

Ведеться робота з перебудови навчального процесу за Болонським зразком. Завдяки встановленню зв'язків з Кембріджським університетом, НУВГП передається безкоштовно журнал «Soil Science» та інші.

Члени Товариства постійно брали активну участь у засіданнях «Круглих столів» спільно з Управлінням сільського господарства та Обласною науково-дослідною сільськогосподарською станцією (нині – НДІ).

Члени Товариства взяли участь у 5 Міжнародних і регіональних науково-практичних конференціях за тематикою наукових досліджень з агрохімії, ґрунтознавства та землеробства, кафедри екології та ін.

Недоліком у роботі Рівненського відділення УТГА залишається недостатнє впровадження у виробництво наявних наукових напрацювань і узагальнення передового практичного досвіду для збереження, підвищення родючості (окультурення) ґрунтового покриву регіону, зменшення антропогенного впливу на зв'язки: ґрунт-рослина-людина.

Сумське відділення УТГА (голова – к.с.-г.н. Захарченко Е.А.) налічує 12 осіб, які є співробітниками Сумського національного аграрного університету та Сумської філії ДУ «Інститут охорони ґрунтів України».

Наукова робота ведеться в декількох напрямках:

- агрохімічна паспортизація земель сільськогосподарського призначення;
- моніторинг ґрунтів і рослин у регіональній мережі спостережень на моніторингових ділянках (дослідження радіолого-екологічного стану об'єктів сільськогосподарських угідь на контрольних ділянках, виявлення динаміки показників родючості чорнозему типового малогумусного);
- визначення ефективності органічних, органо-мінеральних і альтернативних систем удобрення для поновлення органічної речовини в ґрунтах з метою відтворення гумусу та підвищення продуктивності сільськогосподарських культур в господарствах Сумської та Чернігівської областей;
- оцінка шляхів підвищення ефективності використання основних ресурсів у землеробстві в ринкових умовах (встановлення впливу на урожай сільськогосподарських культур рівня забезпечення вологою та основними елементами живлення, органо-мінеральних систем удобрення, забезпечення умов бездефіцитності основних елементів живлення та гумусу);
- модернізація технології вирощування зернових і технічних культур елементами точного землеробства для умов Сумської області;
- оптимізація факторів життя рослин шляхом раціонального поєднання способів обробітку ґрунту та сидерації в умовах Лівобережного Лісостепу України;
- створення системи моніторингу та економічної оцінки схилених і рівнинних земель з метою їх раціонального використання в лісостеповій та поліській зонах Сумської області.

За звітний період опубліковано 63 статті у наукових фахових виданнях, 86 тез у матеріалах конференцій. Видано дві монографії: «Оцінка методичних підходів щодо екологічного обґрунтування застосування добрив під сільськогосподарські культури» та «Методологічні аспекти еколого-економічного обґрунтування рівнів урожайності сільськогосподарських культур до проектів землеустрою», навчальний посібник «Агроекономічні і екологічні основи прогнозування та програмування рівня врожайності с.-г. культур», розділ з ґрунтознавства в монографії «Основи спостережень за станом довкілля».

Члени відділення брали участь у багатьох конференціях, семінарах, нарадах, круглих столах, сільськогосподарських виставках. Постійно проводяться навчання спеціалістів АПК, надаються практичні рекомендації.

Кафедрою землеробства, ґрунтознавства та агрохімії розроблено ряд науково-методичних рекомендацій для проведення практичних та лабораторних занять, навчальних і виробничих практик з багатьох закріплених за кафедрою дисциплін, зокрема з ґрунтознавства, агрохімії, агрохімсервісу, моніторингу та охорони земель, прогнозу та програмування врожаїв, сільськогосподарської меліорації.

Члени Товариства мають угоди про співробітництво з Інститутом сільського господарства північного сходу НААН, Сульським дослідним полем Інституту водних проблем і меліорації НААН, господарствами Сумської та Чернігівської областей, активно співпрацюють з ННЦ «ІА імені О.Н. Соколовського» (дослідження щодо забезпеченості ґрунтів Сумської області мікроелементами та застосування мікродобрив). Також здійснюється робота із школярами, що займаються в МАН, щорічно проводяться заняття з ґрунтознавства в екологічному таборі «Деснянські зорі» в НПП «Деснянсько-Старогутський» Середино-Будського району Сумської області.

Члени **Уманського відділення** (голова - д.с.-г.н., проф. Копитко П.Г.) беруть активну участь у проведенні різних курсів і семінарів. Для заслуховування наукових доповідей, обговорення підручників і монографій, а також результатів досліджень в Уманському НУС створено декілька наукових семінарів. Для членів Уманського відділення найбільш доцільним є семінар „Агротехніка і родючість ґрунтів”. На семінарі заслуховуються наукові доповіді, звіти членів відділення про фахові зарубіжні відрядження, зокрема заслухано звіт професора Господаренка Г.М. про відрядження в Дзілінський аграрний університет КНР.

Систематично (двічі на рік) видаються «Збірник наукових праць Уманського ДАУ» та «Вісник Уманського ДАУ».

Проблемною науково-дослідною лабораторією університету з оптимізації родючості ґрунту в плодючих насадженнях під керівництвом П.Г. Копитка проводяться дослідження з удосконалення систем удобрення плодючих і ягідних насаджень яблуні, груші, сливи, смородини чорної і порічки та суниці. Зокрема, висвітлюються і пропагуються результати унікального довготривалого (84-річного) дослідження з системами удобрення яблуні, який внесено до Державного реєстру наукових об'єктів, що становлять національне надбання,

як «Унікальна дослідницька агроєкосистема яблуневого саду Уманського державного аграрного університету» (нині Уманського національного університету садівництва).

У комплексі з цією проблемною лабораторією функціонує атестована наукова лабораторія масових аналізів, у якій, крім аналітичних робіт, пов'язаних з виконанням досліджень співробітників університету, виконуються агрохімічні аналізи за замовленнями виробничих аграрних суб'єктів щодо агрохімічного обстеження земель для оцінки їх придатності під плодоягідні насадження та розробки конкретних рекомендацій з удобрення сільськогосподарських культур. За звітний період виконано 39 таких обстежень у Черкаській, Вінницькій, Кіровоградській, Дніпропетровській, Запорізькій, Одеській і Рівненській областях за замовленнями різних аграрних формувань та індивідуальних землевласників.

Члени Товариства постійно беруть участь у роботі наукових конференцій, нарад, семінарів, виставок, днів поля. Проведено Міжнародну наукову конференцію на тему «Основи біологічного рослинництва в сучасному землеробстві», праці якої опубліковано у відповідному збірнику. Проведено обласну дорадчу конференцію за тематикою про надання допомоги фермерам. Професори Г.М.Господаренко, В.О. Єщенко, О.М. Геркіял, М.В. Недвига провели ряд практичних семінарів для фермерів області з питань використання органічних і мінеральних добрив, сівби і пересіву озимих, обґрунтування рядкового (стартового) внесення добрив.

Члени відділення брали участь та організовували студентські наукові конференції з питань удобрення с.-г. культур та раціонального використання ґрунтів регіону, готували студентські роботи на конкурс. Проведено студентську конференцію, присвячену 165-річчю від дня заснування Уманського НУС (18–19 березня 2010 р.). Щорічно 2–3 студентські роботи займали призові місця в міжвузівському конкурсі студентських робіт.

Члени відділення постійно читають лекції, виступають по радіо, телебаченню, в центральних і місцевих друкованих органах, навчальних і наукових закладах регіону, на нарадах виробничників.

У журналах і збірниках наукових праць опубліковано понад 70 статей з них 40 – у фахових виданнях.

Видано підручники та навчальні посібники з грифом МОН:

- Агрохімія: підручник (Г.М. Господаренко);

- Англо-український словник з ґрунтознавства та агрохімії (за заг. ред. Г.М. Господаренка);

- Обробіток ґрунту та наукові основи його мінімалізації: навчальний посібник (В.О. Єщенко, А.Ф. Головчук, В.А. Слаута, М.В. Калієвський; за ред. В.О. Єщенка);

- Землеробство: підручник (В.О. Єщенко, П.Г. Копитко, А.П. Бутило, В.П. Опришко; за ред. В.О. Єщенка);

- Землеробство в плодоовочівництві і виноградарстві: навчальний посібник (Бутило А.П.).

Подано до друку підручник «Основи наукових досліджень в агрономії» (автори В.О. Єщенко, П.Г. Копитко, П.В. Костогриз, В.П. Опришко).

Видано 2 монографії: «Удобрення сільськогосподарських культур» та «Якісні ґрунти як предмет застави іпотечного предмету. Сучасні аспекти розвитку економіки».

За результатами наукових досліджень отримано 3 патенти.

Щорічно видаються методичні матеріали для студентів стаціонарного і заочного навчання та слухачів факультету післядипломної освіти.

У 2013 році колектив кафедри агрохімії і ґрунтознавства за вагомих внесок у розвиток аграрного сектора в номінації «За розробку і впровадження ресурсощадних систем удобрення сільськогосподарських культур» нагороджений золотою медаллю.

На теперішній час **Харківське відділення УТГА** (голова – к.с.-г.н. Соловей В.Б.) складається з 4 осередків та налічує 131 члена, у т.ч.: ННЦ «ІГА імені О.Н. Соколовського» - 84, Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва – 32, Інститут овочівництва і баштанництва НААН – 4, Український науково-дослідний інститут лісового господарства та агролісомеліорації ім. Г.М. Висоцького – 2, Інститут рослинництва ім. В.Я. Ю'рєва, Харківська філія ДУ «Інститут охорони ґрунтів України» - 3, Харківський державний педагогічний університет – 3.

Якісний склад відділення: докторів наук - 18, академіків НААН - 3, чл.-кор. НААН - 2, кандидатів наук - 55.

За звітний період проведено 5 засідань відділення, на яких було розглянуто такі питання:

– організація Міжнародного науково-практичного семінару, присвяченого 130-річчю виходу книги В.В. Докучаєва «Російський чорнозем»;

– організація Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасна методологія ґрунтово-агрохімічних обстежень, картографування та класифікації ґрунтів в контексті реформування земельних відносин», яка присвячена 55-річчю Інституту;

- виробництво овочів методами органічного землеробства;
- організація Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених і спеціалістів Соколовські читання «Ґрунти як базис продовольчої, економічної та екологічної безпеки країни».

За звітний період науково-дослідні роботи виконувались в межах програм наукових досліджень НААН: «Родючість, охорона і раціональне використання ґрунтів», «Органічне виробництво сільськогосподарської продукції», «Сталий розвиток меліорації земель та водокористування», «Сільськогосподарська мікробіологія», «Агроекологія», «Трансфер інновацій» (ННЦ ПА), «Лісове ґрунтознавство» (УкрНДДЛГА) та ін.

Було розроблено:

- Стратегію збалансованого використання, відтворення і управління ґрунтовими ресурсами України;
- Проект Галузевої цільової програми «Виробництво та застосування рідких азотних добрив в Україні»;
- Концепцію інтегрованого управління екологічним ризиком деградації ґрунтів;
- Проект Закону України «Про збереження ґрунтів та охорону їх родючості»;
- Проект Державної цільової програми «Великомасштабне обстеження ґрунтового покриву України»;
- Агрохімічне забезпечення землеробства України на період до 2020 року (концептуальні положення);
- Методику агрохімічної паспортизації земель сільськогосподарського призначення;
- Комплекс протидеградаційних заходів на зрошуваних землях України;
- Методику визначення придатності ґрунтів для лісорозведення.

За звітний період видано 42 монографії, надруковано в журналах близько 600 наукових статей, 1 бюлетень. Видавався міжвідомчий тематичний збірник "Агрохімія і ґрунтознавство" (8 випусків), «Вісник ХНАУ імені В.В. Докучаєва»: серія ґрунтознавство, екологія ґрунтів (8 випусків), журнал «Ґрунтознавство» (8 випусків).

Розроблено: 17 ДСТУ, 12 ДСТУ ISO та 4 ДСТУ EN.

За звітний період членами відділення отримано 20 патентів, зареєстровано 8 авторських прав.

Внесено пропозиції до владних структур з питань визначення науково-технічної політики в сільськогосподарській галузі та шляхів ефективного її вирішення, до проектів законів та законодавчих актів України.

За звітний період було проведено:

- Міжнародну науково-практичну конференцію «Сучасна методологія ґрунтово-агрохімічних обстежень, картографування та класифікації ґрунтів в контексті реформування земельних відносин»;
 - Міжнародну науково-практичну конференцію молодих вчених і спеціалістів Соколовські читання «Ґрунти як базис продовольчої, економічної та екологічної безпеки країни»;
 - Міжнародну науково-практичну конференцію, присвячену 65-річчю факультету агрохімії та ґрунтознавства Харківського національного аграрного університету імені В.В. Докучаєва;
 - Міжнародний науково-технологічний форум «Наука, інновації, технології – 2012» (секція «Інноваційні технології раціонального використання, охорони і відтворення родючості ґрунтів»);
 - Міжнародну науково-практичну конференцію «Енергетична безпека навколишнього середовища»;
 - Круглий стіл «Сучасні агрохімічні заходи підвищення рентабельності виробництва зернових культур» в межах проведення XXIV Міжнародної агропромислової виставки «Агро-2012»;
 - Науково-практичну конференцію молодих вчених і спеціалістів «Перспективні напрями ґрунтово-агрохімічних досліджень в умовах земельної реформи»;
 - Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Використання ГІС та ДЗЗ у землекористуванні»;
 - Науково-практичний семінар «Науково-методичне та нормативне забезпечення моніторингу якості ґрунтів України в умовах земельної реформи»;
 - Семінар для директорів центрів «Облдержродючість»;
 - Семінар «Інноваційні технології відтворення родючості ґрунтів» в межах XXV Міжнародної агропромислової виставки-ярмарку «Агро-2013»;
 - II Міжнародну науково-практичну конференцію «Енергетична безпека навколишнього середовища»;
 - Міжнародний науково-практичний семінар, присвячений 130-річчю виходу книги В.В. Докучаєва «Російський чорнозем»;
 - Круглий стіл «Професор М.К. Крупський – ініціатор нових наукових напрямів у ґрунтознавстві та агрохімії (до 110-річчя від дня народження)»;
 - Круглий стіл молодих вчених та спеціалістів «В.Н. Каразін – просвітник, видатний вчений, новатор ідей: минуле і сучасність»;
- просвітник, видатний вчений, новатор ідей: минуле і сучасність»;

– Науково-практичний семінар «Перспективи та основні напрями участі в міжнародних та європейських проектах у сфері ґрунтово-агрохімічних та екологічних досліджень».

Міжнародна діяльність членів УТґА у звітному періоді була спрямована на встановлення та розвиток наукових контактів з міжнародною організацією ЄС – European Union, Міжнародним інститутом живлення рослин (Канада), Московським державним університетом (Росія) та ін.

Провідні вчені Харківського відділення УТґА протягом звітного періоду брали участь у виконанні спільних науково-дослідних програм за участю науковців держав Західної (Швейцарія, Австрія, Франція, Греція, Німеччина, Шотландія, Ірландія, Іспанія, Італія, Норвегія, Фінляндія) та Східної Європи (Білорусь, Росія, Польща), а також Південно-Східної Азії (КНР) та США.

За результатами міжнародного співробітництва:

– розроблено ґрунтоохоронні технології повторного використання стічних вод для зрошення у нових незалежних і південно-європейських державах;

– вивчено вплив сапропелю і органо-мінеральних сумішей на його основі на фізичні, фізико-хімічні та агрохімічні властивості ґрунтів різного гранулометричного складу та на схожість, ріст і розвиток різних культур, а також на процеси використання поживних речовин;

– створено єдину базу даних ґрунтів Росії, України і Білорусі з online доступом;

– проведено лабораторне моделювання процесу біоремедіації нафтозабруднених ґрунтів та розроблено технологічний процес їх біоремедіації для країн Близького Сходу.

Протягом 2014 р. проведено значну роботу з підготовки та проведення чергового ІХ з'їзду УТґА. З метою своєчасної та ретельної організації і проведення з'їзду разом з Миколаївським національним аграрним університетом було створено оргкомітет та розроблено програму з'їзду. Створено редакційну групу з рецензування, редагування та підготовки тез доповідей та матеріалів з'їзду до друку. Видано спеціальний випуск міжвідомчого тематичного наукового збірника «Агрохімія і ґрунтознавство» у трьох книгах. Разом із оргкомітетом Миколаївського національного аграрного університету розроблено маршрут, обрано об'єкти польової екскурсії та видано «Путівник польової екскурсії».

До складу **Херсонського відділення УТГА** (голова – к.с.-г.н., проф. Морозов В.В.) входили філії Товариства в Херсонському ДАУ (відповідальний – Морозов В.В.), в Інституті зрошуваного землеробства НААН (Біднина І.О.), Інституті рису НААН (Марущак Г.М.), Херсонській філії ДУ «Інститут охорони ґрунтів України» (Морозов О.В. – до 2013 р.), які протягом звітнього періоду брали участь у всіх науково-організаційних заходах відділення.

За період 2010-2014 рр. за участі відділення на базі Херсонського ДАУ проведено 5 міжнародних наукових конференцій з охорони і меліорації ґрунтів, підвищення ефективності зрошуваних земель південного регіону України.

Проведено 7 конференцій молодих вчених для аспірантів і магістрів регіону. Матеріали кожної конференції видавались у вигляді тез.

У фахових виданнях Херсонського ДАУ («Гаврійський науковий вісник») і Інституту зрошуваного землеробства НААН («Зрошуване землеробство») видано 18 наукових праць членів УТГА.

За звітний період членами відділення видано 8 монографій, 1 навчальний посібник «Зрошення сільськогосподарських культур способом дощування», низку рекомендацій, зокрема, щодо раціонального використання земель Інгулецької та приморської частини Краснознам'янської зрошувальних систем та щодо урахування змін клімату при розробці меліоративних заходів з підвищення родючості і продуктивності ґрунтів Степу України.

Підготовлено інформаційно-аналітичні матеріали щодо стану ґрунтів рисових зрошувальних систем Херсонської області та інформаційно-аналітичні матеріали до обласної програми «Стратегія забезпечення мінеральними добривами на період до 2015 року».

Продовжували плідну підготовку висококваліфікованих кадрів з членів УТГА дві визнані наукові школи Херсонського ДАУ:

- зрошуваного землеробства (керівник – академік НААН Ушкаренко В.О.);

- еколого-меліоративна (керівник – професор Морозов В.В.).

Ряд членів відділення одержали урядові та відомчі нагороди і відзнаки.

Чернівецьке відділення УТГА (голова - д.б.н., проф. Дмитрук Ю.М.) представлено викладачами та співробітниками кафедри ґрунтознавства та землеустрою Чернівецького національного університету ім. Юрія Федьковича. Специфіка діяльності відділення пов'язана з проведенням навчального процесу та науковою діяльністю у відповідності до Положення про вищий навчальний заклад.

Відповідно, основні зусилля членів УТГА було спрямовано на забезпечення навчального процесу та науково-пошукову діяльність.

За звітний період вийшло з друку: 39 статей у наукових виданнях, монографія «Фоновий вміст мікроелементів у ґрунтах» (Дмитрук Ю.М.), підручників та посібників – 8, методичних посібників – 11.

Організовано Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Сучасні проблеми і тенденції розвитку ґрунтознавства» (2012 р.).

Члени УТГА взяли участь у 15 закордонних конференціях (Іспанія, Росія, Молдова) та 28 всеукраїнських.

За звітний період взято участь у грантових програмах міжнародного співробітництва:

- тренінг на тему «Процедура сертифікації виробників органічних агропродуктів», що відбувався в м. Вадул-луй-Вода Республіки Молдова в межах проекту «Транскордонна мережа екологічного землеробства "ЕсоАgriNet"», який реалізується в рамках Спільної операційної програми Румунія – Україна – Республіка Молдова 2007-2013 (код проекту MIS-ETC-916);

- проведено спільні дослідження ґрунтів Передкарпаття України та Польщі в рамках двосторонньої угоди між ЧНУ та Ягеллонським університетом, м. Краків, Польща;

- наукове стажування в Ягеллонському університеті на кафедрі ґрунтознавства та географії ґрунтів;

- педагогічне стажування (Словаччина, Технічний університет Кошице);

- грант на postdoc стажування Нікорича В.А. за програмою Erasmus Mundus Emerge: участь у проекті «Towards Trust in Quality Assurance Systems» (516935-TEMPUS-1-2011-1-FITEMPUS-SMGRC).

Створено 2 виставкові експонати (Дронь Ю.С.): український бджільник (одномісний вулик для стаціонарного утримання бджолиних сімей); український кочовий бджільник (вулик для утримання шести бджолиних сімей за технологією інтенсивної кочівлі). Обидва виставкові експонати були представлені на 43 Всесвітньому конгресі Апімондії, що відбувся в м. Київ 29 вересня – 3 жовтня 2013 року. Отримано патент на винахід «Багатокорпусний вулик».

Члени **Чернігівського відділення** (голова - д.с.-г.н., проф., член-кор. НААН Волкогон В.В.) у звітному періоді брали участь у виконанні наукових досліджень за шістьнадцятьма програмами, що координуються Національною академією аграрних наук України, програмами Міністерства освіти і науки України та Міністерства аграрної політики та продовольства України.

Співробітниками Інституту сільськогосподарської мікробіології та агропромислового виробництва НААН проводяться дослідження з питань мікробіологічного обґрунтування різних систем удобрення сільськогосподарських культур, у т.ч. органічної. У зоні Полісся в умовах польових стаціонарних дослідів на чорноземі вилугуваному та дерново-підзолистому ґрунті з короткоротаційними сівозмінами вивчаються закономірності формування мікробних угруповань ґрунту за дії чинників біологічного та абіогенного характеру, визначається продуктивність агроценозів та економічна ефективність аграрних технологій.

За результатами завершених у 2013 р. завдань підготовлено 16 науково-практичних рекомендацій, видано 2 монографії.

В умовах Лівобережного Полісся на базі стаціонарного дослідів здійснено оцінку агроресурсного потенціалу лівобережної частини гумідної зони України. Встановлено потенціал урожайності основних сільськогосподарських культур та продуктивності сівозмін за різного рівня інтенсифікації і біологізації систем землеробства з урахуванням впливу агрометеорологічних факторів. Отримані показники використовуються для моделювання перспективних напрямів діяльності міжгалузевих сільськогосподарських підприємств регіону. На основі проведених досліджень на регіональному рівні запропоновано варіанти галузевої структури аграрного виробництва, що дають змогу підвищити продуктивність виробництва, заощаджуючи мінеральні добрива. При цьому забезпечується перехід на засади органічного виробництва та досягається систематичне поліпшення екологічного стану довкілля регіону. Отримані результати включено до рекомендацій «Формування біоенергетичних агроєкосистем в зоні Полісся України».

Інститутом сільськогосподарської мікробіології та агропромислового виробництва НААН проведено:

- Міжнародну науково-практичну конференцію «Микробные биотехнологии: актуальность и будущее – Radostim-2012» (м. Київ, 19-22 листопада 2012 р.;

- Круглий стіл на тему «Сучасні мікробні препарати в сільськогосподарському виробництві» у рамках XXIV Міжнародної агропромислової вистави-ярмарку «АГРО-2012»;

- VII наукову конференцію молодих вчених "Мікробіологія в сучасному сільськогосподарському виробництві", 22-24 вересня 2010 року;

- VIII наукову конференцію молодих вчених "Мікробіологія в сучасному сільськогосподарському виробництві", 25-27 вересня 2012 року;

- IX наукову конференцію молодих вчених "Мікробіологія в сучасному сільськогосподарському виробництві", 26-27 листопада 2013 року.

Щорічно в літний період із студентами Чернігівського державного інституту економіки і управління (аграрний факультет) проводяться експедиційні дослідження розораних земель Чернігівської області, де вивчається ефективність систем землеробства. Результати спостережень опубліковано в обласній пресі, а також у наукових журналах Чернігівщини: «Сіверянському літописі» і «Науковому віснику Чернігівського державного інституту економіки і управління» за авторством В.І. Канівця.

Співробітниками Чернігівської філії ДУ «Держгрунтохорона» системно проводяться агрохімічні обстеження земель у господарствах Чернігівської області.

Комісії та підкомісії УТГА більш детально розробляють проблеми з окремих напрямків ґрунтознавчої науки.

КОМІСІЇ

Комісія «Фізика ґрунтів» (голова - д.б.н., проф., акад. НААН Медведєв В.В.). Фізика ґрунтів як розділ ґрунтознавства про фізичні властивості та процеси протягом звітнього періоду достатньо плідно розвивалася як у фундаментальному, так і в прикладному напрямках. Останніми роками отримано новітні результати з вивчення фізичних властивостей ґрунтів, картографічні й аналітичні матеріали, що уточнюють реальний стан ґрунтів і дозволяють окреслити заходи з їх збереження і поліпшення. Результати досліджень з фізики ґрунтів у рамках науково-технічних програм науково-дослідних і освітянських установ використано для формулювання агровимог до новітніх ґрунтозахисних знарядь обробітку і ошадливих землеробських технологій. Виявлено території країни, де є найбільша загроза ерозії, переущільнення, знеструктурення, кіркоутворення, інших проявів фізичної деградації ґрунтів, і де, у першу чергу, потрібне впровадження антидеградаційних профілактичних заходів. До Міністерства аграрної політики та продовольства України внесено пропозиції щодо розширення площ консервативного, точного і нульового обробітку, а до Верховної Ради України – проект Закону України «Про збереження ґрунтів та охорону їх родючості», що містить статті щодо моніторингу і розширення використання новітніх альтернативних технологій.

Матеріали з фізичного стану орних ґрунтів країни узагальнено у монографії «Фізична деградація чорноземів. Діагностика, причини, наслідки, попередження», Харків, 2013.

Головна мета роботи комісії **“Біологія ґрунтів”** (співголови – д.с.-г.н., проф., Канівець В.І., д.б.н., проф., член-кор. НАН Іутинська Г.О.) – координація і сприяння дослідженням науковців України у вивченні комплексу проблем, пов’язаних з розробкою наукових засад оптимізації і функцій мікробних угруповань для поліпшення екологічного стану, підвищення родючості ґрунтів та забезпечення стабільності агроєкосистем. В аспекті зазначених питань досліджується роль мікроорганізмів у поліпшенні мінерального живлення рослин, забезпеченні їх біологічним азотом, доступними формами фосфору, а також у трансформації гумусових сполук.

Важливого значення набули дослідження біології ґрунтів в антропогенно змінених біогеоценозах, зокрема, у технозомах гірничозбагачувальних комбінатів, а також за умов забруднення пестицидами, нафтою та продуктами нафтопереробки, барвниками та ін. Для усунення небажаних наслідків техногенного втручання розроблено системи мікробіологічного моніторингу ґрунтів та заходів з їх реабілітації.

Основні напрямки досліджень, які координувала у звітному періоді комісія:

- дослідження ролі мікроорганізмів у ґрунтотвірних процесах і геохімічних циклах вуглецю, азоту, фосфору, сірки (Інституті мікробіології і вірусології ім. Д.К. Заболотного НАН України, Чернігівський національний педагогічний університет ім. Т.Г. Шевченка, ННЦ «ІА імені О.Н. Соколовського»);

- вивчення мікробних угруповань ґрунтів у сучасних агроєкосистемах за впливу антропогенних факторів: застосування мінеральних і органічних добрив, засобів захисту рослин від збудників хвороб і шкідників, за різних систем обробітку ґрунту і зрошення (Інституті мікробіології і вірусології ім. Д.К. Заболотного НАН України, ННЦ «ІА імені О.Н. Соколовського», Інститут агроєкології і природокористування НААН, Інститут сільськогосподарської мікробіології і агропромислового виробництва НААН);

- розробка біотехнологій очищення ґрунтів від антропогенних забруднень: токсичних іонів важких металів, некондиційних пестицидів, нафти та продуктів нафтопереробки (Інституті мікробіології і вірусології ім. Д.К. Заболотного НАН України, Криворізький ботанічний сад НАН України, Інститут агроєкології і природокористування НААН);

- розробка екологічно безпечних мікробних біопрепаратів для регуляції розвитку рослин, покращання їх живлення та біологічного контролю фітопатогенів (Інституті мікробіології і вірусології ім. Д.К. Заболотного НАН України, Інститут фізіології рослин і генетики НАНУ, Інститут сільськогосподарської мікробіології і агропромислового виробництва НААН, Інститут агроєкології і природокористування НААН);

- дослідження біології ґрунтів проводяться у співпраці із закордонними колегами з Росії, Білорусі, Казахстану, США, Німеччини.

Результати робіт висвітлено у вітчизняних і міжнародних публікаціях, 3 монографіях, 65 статтях, доповідались на 10 Міжнародних конференціях, 5 всеукраїнських конференціях, а також на з'їзді Українського мікробіологічного Товариства імені С.М. Виноградського.

Комісією “Агрохімія та родючість ґрунтів” (співголови – д.с.-г.н., проф., акад. НААН Носко Б.С., д.с.-г.н., проф. Дегодюк Е.Г.) впродовж звітного періоду значна увага приділялась вирішенню широкого кола теоретичних і практичних задач.

Науковці запропонували технології використання місцевих ресурсів для підвищення родючості ґрунтів. Серед проблем агрохімії на перспективу слід виділити питання комплексного використання агрохімічних засобів у поєднанні з пестицидами, стимуляторами або інгібіторами росту, розробку теоретичних основ оптимізації мінерального живлення рослин макро- і мікроелементами, методів управління продукційними процесами та інші.

Протягом 2010–2014 рр. науковці-агрохіміки активно працювали над проблемами підвищення родючості ґрунтів та ефективності використання добрив, про що свідчать статистичні дані про кількість публікацій, в т.ч. монографій, довідників, підручників, а також отримані патенти на наукові розробки, рекомендації виробництву та інше.

За узагальненими даними, вченими установ, які працюють у рамках комісії, за звітний період видано близько 350 наукових статей у різних виданнях, в т.ч. 11 – у зарубіжних; одну монографію і один довідник, отримано 7 патентів і розроблено 3 ДСТУ, видано більше 30 рекомендацій виробництву. Науковці взяли участь у роботі 17 міжнародних конференцій, а також у підготовці Національної доповіді про стан родючості ґрунтів України; розроблено комп'ютерну програму «Система удобрення культур у сівозміні», концептуальні положення «Агрохімічне забезпечення землеробства України на період до 2020 року», методику проведення агрохімічної паспортизації земель сільськогосподарського використання.

На жаль, у звіті відображено наукову діяльність тільки п'яти наукових установ (ННЦ «ІА імені О.Н. Соколовського», ННЦ «Інститут землеробства НААН», кафедр агрохімії Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва і Уманського національного університету садівництва та Національного університету біоресурсів і природокористування України).

Робота **комісії «Генезис, географія та класифікація ґрунтів»** (голова - д.геогр.н., проф. Позняк С.П.) пов'язана з розробкою теоретичних і практичних основ генези, географії, класифікації та екології ґрунтів, фундаментальних питань екологічної ролі ґрунту в біосфері, узгодження класифікаційно-діагностичних ознак і параметрів ґрунтів відповідно до європейської і міжнародної класифікації.

Продовжувалося формування наукових ідей щодо класифікації ґрунтів. Ця тема у ґрунтознавстві залишається однією з найбільш дискусійних. За звітний період з питань класифікації ґрунтів були видані книги, статті, цикли лекцій. Підготовлено до видання книгу «Номенклатура та діагностика еколого-генетичного статусу ґрунтів», в основу якої покладено генетичну еколого-субстантивну класифікацію ґрунтів. Ці питання розглядалися на наукових конференціях, семінарах і читаннях, зокрема, Міжнародній конференції Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (2012), Міжнародній науковій конференції Львівського національного університету імені Івана Франка (2013), Міжнародному науково-практичному семінарі, присвяченому 130-річчю виходу праці професора В.В. Докучаєва «Русский чернозем» (Київ, 2013), наукових читаннях, присвячених 150-річчю з дня народження академіка В.І. Вернадського (Харків, 2013). Ці роботи є науковою основою нової методології картографування ґрунтового покриву, проведення повторного великомасштабного обстеження ґрунтів.

У між'їздивський період робота **комісії „Меліорація ґрунтів”** (співголови – д.с.-г.н., акад. НААН Балюк С.А., д.с.-г.н., чл.-кор. НААН Трускавецький Р.С.) здійснювалась у напрямі вирішення проблем раціонального використання зрошуваних і осушуваних земель, розроблення способів і технологій ресурсозбережувальної та екологічно безпечної хімічної меліорації кислих і солонцевих ґрунтів, інтегрованого управління торфово-земельним ресурсом.

У між'їздивський період зусилля ґрунтознавців і агрохіміків були спрямовані на відновлення державного та бізнесового інтересу до сучасних проблем меліорації земель (ґрунтів) та меліоративного землеробства.

Меліорація, як один з потужних чинників гарантованої продовольчої безпеки в умовах змін клімату і посилення антропогенних навантажень на ґрунтовий покрив, на сучасному етапі розвитку аграрного виробництва вимагає істотного технологічного удосконалення у напрямі заощадження ресурсів, екологічної надійності та соціальної привабливості. Заради досягнення цих цілей, інноваційного і збалансованого розвитку в галузі меліоративного ґрунтознавства у звітний період була виконана така робота:

- підготовлено доповіді і взято участь у Міжнародних конференціях «Довкілля України», які проведено за ініціативою громадської організації «Екологічна ЛІГА» в 2011, 2012 і 2013 рр., у міжнародній науково-практичній конференції, яка відбулась у м. Києві 22.03.2013 р. з проблематики «Водні ресурси України та меліорація земель». Доповіді було присвячено, передусім, проблемам усунення екологічних ризиків, удосконаленню моніторингу і менеджменту та перспективам інноваційного розвитку меліорації земель в Україні;

- науковцями ННЦ «ІА імені О.Н. Соколовського» за участі вчених НААН, ННЦ «Інститут землеробства НААН», Інституту водних проблем і меліорації НААН, спеціалістів Мінагрополітики України підготовлено і видано «Концепцію інноваційного розвитку хімічної меліорації земель», яку схвалено і затверджено відповідними керівними службами;

- опубліковано монографію «Торфові ґрунти і торфовища України», колективом авторів підготовлено також об'ємний розділ 3 «Технологии рационального использования торфяных почв в Украине», яку включено до книги «Эколого-экономическое обоснование мелиорации торфяно-болотных комплексов и технологии их рационального использования», яка вийшла друком у Російській Федерації (Москва-Рязань, 2012. – С. 226-283);

- проблеми інноваційного розвитку меліорації земель висвітлено в колективній монографії «Стратегія збалансованого землекористування на Прикарпатті», яка вийшла друком на кінець 2013 року, а також у науковому виданні «Стратегія збалансованого використання, відтворення і управління ґрунтовими ресурсами України» (2012);

- за меліоративною тематикою вчені ґрунтознавці і агрохіміки України у звітний період розробили 16 патентів на винаходи та корисні моделі, опублікували більше 380 статей у провідних вітчизняних і зарубіжних наукових журналах, збірниках та матеріалах конференцій, а також цілу низку рекомендацій, розробили декілька ДСТУ і інших законодавчих та нормативних документів.

Перспективи використання меліорованих земель як потужного фактора продовольчої безпеки, особливо в екстремальні за кліматичними умовами роки, на теперішній час суттєво розширюються, і ці перспективи вимагають від нашого Товариства генерації нових ідей та інновацій.

Комісією “Охорона та захист ґрунтів” (голова – д.с.-г.н., проф., акад. НААН Булигін С.Ю) упродовж 2010-2014 рр. основну увагу було приділено розробці й формуванню науково-теоретичних, методологічних та практичних засад системного вирішення проблеми охорони ґрунтів від ерозії та дефляції новітніми методами; опрацюванню технологічної основи та науково-технологічного забезпечення ґрунтозахисної оптимізації охорони земель на геосистемному принципі.

Результати наукових досліджень знайшли віддзеркалення в численних публікаціях, в матеріалах багатьох міжнародних і вітчизняних конференцій.

Надавалась безпосередня консультативно-методична допомога різним установам, а також сільськогосподарським виробникам різних форм власності з питань сучасних досягнень в охороні ґрунтів від ерозії.

Більш докладно роботу членів Товариства за напрямом охорони та захисту ґрунтів викладено у звіті підкомісії «Ерозія»

У звітний період **комісія з програм та методів викладання ґрунтознавства, агрохімії і картографії ґрунтів** (голова - д.с.-г.н., проф. Тихоненко Д.Г.) зосередила роботу на видавничій діяльності та розробці навчально-методичних посібників, методичних вказівок з написання курсових та дипломних робіт для студентів очної та заочної форм навчання, державних стандартів з підготовки бакалаврів, спеціалістів і магістрів, що пов'язано з впровадженням Болонської кредитно-модульної системи організації навчального процесу студентів аграрних ВНЗ України III і IV рівнів акредитації.

За звітний період видано підручники, посібники, методичні розробки з організації навчальної роботи з ґрунтознавства з грифом Міносвіти і Мінагрополітики України (ХНАУ ім. В.В. Докучаєва, НУБіП, Львівський національний університет імені І. Франка, ННЦ «ІГА імені О.Н. Соколовського» та ін.). Розроблено та видано типові програми з навчальних дисциплін: «Управління ґрунтовими режимами», «Охорона ґрунтів і відтворення їх родючості», «Мікробіологія ґрунтів», «Ґрунти, їх класифікація і номенклатура», «Бонітування ґрунтів і якісна оцінка земель», «Рекультивация земель», «Моніторинг ґрунтів», «Ґрунтознавство з основами геології» та ін.

Функціонують 3 спеціалізовані вчені ради зі спеціальностей «агрогрунтознавство і агрофізика», «агрохімія» і одна зі спеціальності «грунтознавство» (біологічні науки).

Регулярно видається «Вісник ХНАУ ім. В.В.Докучаєва: сер. «Грунтознавство, екологія ґрунтів» (головний редактор проф. Тихоненко Д.Г.).

Комісія “Словникова термінологія, розробка стандартів” (голова – д.с.-г.н., акад. НААН Баллок С.А.). За звітний період підготовлено 33 нормативні документи (ДСТУ, ДСТУ ISO, ДСТУ EN), які застосовуються обласними філіями ДУ „Інститут охорони ґрунтів України”, атестованими вимірювальними лабораторіями, а також органами центральної виконавчої влади з питань аграрної політики, земельних ресурсів, охорони довкілля та водного господарства.

Розроблено Концепцію розвитку системи стандартизації в сфері якості та охорони ґрунтів, яка являє собою систему поглядів щодо розвитку національної нормативної бази в сфері якості та охорони ґрунтів і містить основні пріоритетні напрямки, об’єкти стандартизації та структуру комплексу стандартів у цій сфері.

У 2013 році було розроблено Тлумачний словник стандартизованих термінів у галузі ґрунтознавства, агрохімії та охорони ґрунтів, який містить близько 800 термінів та визначених ними понять і створений для систематизування, упорядкування та дотримання однозначності в термінології, яку застосовують у цій сфері.

Доопрацьовано перелік основних нормативних документів у галузі ґрунтознавства, агрохімії та охорони ґрунтів, шляхом внесення коректив до нормативної бази та доповнення переліку нумераційним показником і переліком проектів стандартів, що проходили експертизу в ТК 142 „Ґрунтознавство”.

Видано Збірники національних стандартів у галузі ґрунтознавства, агрохімії та охорони ґрунтів (випуск 5, 6).

З 2012 року з метою підвищення рівня вимірювальних лабораторій інституту та визнання результатів їхніх аналізів на міжнародному рівні, розпочато роботу з розроблення пакету документів для отримання атестату акредитації лабораторій щодо визнання їхньої компетентності в сфері ґрунтознавства та агрохімії відповідно до вимог стандарту ДСТУ ISO/IEC 17025.

Подано пропозиції до галузевого Тематичного плану стандартизації до Міністерства аграрної політики та продовольства України. Всі запропоновані пропозиції розроблено з урахуванням потреб чинної законодавчої бази та на основі проведеного аналізу чинної національної, міждержавної та міжнародної нормативних баз.

Пропозиції орієнтовані на діючі агрохімічні і гідрогеолого-меліоративні служби, органи центральної виконавчої влади з питань аграрної політики, земельних ресурсів, охорони навколишнього природного середовища та водного господарства.

Подані пропозиції регламентують принципово нові підходи до засобів і методів охорони земель та раціонального використання ґрунтів і спрямовані на забезпечення захисту довкілля та раціонального використання земельних ресурсів, що є особливо актуальним в умовах реформування земельних відносин в Україні.

ПІДКОМІСІЇ

За участі членів підкомісії “Лісове ґрунтознавство” (голова – д.б.н., чл.-кор. НАНУ Травлесв А.П.) проводились дослідження ґрунтоутвірних процесів на пробних ділянках лісової рекультивациі у Західному Донбасі.

Виявлено закономірності формування гумусу, його групового та фракційного складу з наступною індикацією лісорослинних умов.

Запропоновано виробництву оригінальні конструкції штучних ґрунтів та підбору деревостану, які забезпечують високу життєвість та середовищеперетворювальний ефект.

Проводяться дослідження стану і напрямку ґрунтоутвірних процесів в природних і штучних лісових екосистемах, які спрямовано на виконання програми, висунутої Миколаївським національним аграрним університетом та підтриманої Національною академією наук України.

Продовжено роботу щодо спостереження за динамікою рівня підґрунтових вод та їх хімічного складу в 43 свердловинах на генеральних профілях Західно-Донбаського вугільного басейну та Присамарського біосферного стаціонару ім. О.Л. Бельгарда Дніпропетровського національного університету ім. О. Гончара.

Регулярно видаються міжнародні журнали “Ґрунтознавство” та “Екологія і ноосферологія”.

Підкомісією “Математичні методи у ґрунтознавстві і геоінформаційні системи” (співголови – д.б.н., проф., акад. НААН Медведєв В.В., д.с.-г.н. Лісовий М.В.) проводилось наукове забезпечення сільгосп підприємств з питань раціонального застосування добрив і хімічних меліорантів, відтворення родючості ґрунтів та охорони довкілля. Розроблено концептуальні положення «Агрохімічне забезпечення землеробства України на період до 2020 року». Розроблено та впроваджено низку комп’ютерних програм: «Система удобрення культур у сівозміні», «Розрахунок балансу гумусу і

поживних речовин у ґрунті», «Інформаційно-аналітична система управління технологічними процесами вирощування сільськогосподарської продукції високої якості», що забезпечують відтворення родючості ґрунтів, ефективне використання добрив і підвищення якості сільськогосподарської продукції.

Проведено роботу з інвентаризації і реконструкції стаціонарних польових дослідів, створення інформаційних систем. Видано українською і російською мовами настанову щодо структури і порядку використання бази даних «Властивості ґрунтів України» (2011, 2012).

Науково-методичні розробки представлялись на семінарах, конференціях і виставках різних рівнів управління агропромисловим виробництвом.

Протягом звітнього періоду відзначався бурхливий розвиток робіт з означеного напрямку. Практично в кожному науковому чи виробничому колективі проявляли інтерес до геоінформації, бо добре усвідомили її беззаперечні переваги порівняно з класичною негеопозиціонованою методологією. Цифрові карти, бази даних, педотрансферні моделі, експертні рішення – це нові ефективні підходи, що з'явилися останнім часом завдяки широкому втіленню геоінформатики і математизації.

Практично в кожному вищому навчальному закладі введено нові лекційні курси, виконуються курсові і дипломні роботи, все активніше залучаються методи геоінформатики у кандидатські і докторські дисертації.

Разом з тим, комісія відзначає, що в Україні слабо розвиваються геостатистичний напрям у математизації, нелінійне моделювання, теорії нечітких множин. Огляд іноземної літератури показує, що ці напрями все активніше проникають у ґрунтознавство, землеробство, агроекологію і йдуть на зміну спрощеним і ненадійним регресійним моделям, підвищують точність прогнозування, просторового обстеження, картографування, дешифрування дистанційної інформації, інформативність польових стаціонарних дослідів тощо.

Новому складу підкомісії слід сприяти опануванню нових напрямів у геоінформатиці і математизації в Україні.

Підкомісія “Моніторинг ґрунтів” (голова – д.б.н., проф., акад. НААН Медведєв В.В.).

Останніми роками науковці, причетні до моніторингу ґрунтів, доклали чимало зусиль до висвітлення проблеми незадовільного стану ґрунтового покриву країни, який тривалий час використовують незбалансовано і неякісно. Приблизно третина ріллі еродована, 40 % – переущільнена, 8 млн га – це кислі ґрунти, а є ще засолені, осолонцьовані, перезволожені, забруднені, напівпустельні ґрунти,

але існуюча інформація про якість ґрунтів украї застаріла через недостатній і неповний моніторинг. Потрібна оновлена інформація, бо без моніторингу амбітні аграрні наміри держави не будуть реалізовані, так само, як і не буде створено комфортних умов для проживання населення.

Опубліковано «Стратегію збалансованого використання, відтворення й управління ґрунтовими ресурсами України» (2012), «Моніторинг ґрунтів України. Концепція. Результати. Задачі» (2012), низку статей у центральних і регіональних засобах масової інформації. Хоча виконаного й недостатньо, проблема все ж таки отримала широкий розголос, її широко обговорювали на різних нарадах, прийнято чимало позитивних постанов щодо її успішного розв'язання. Проблему визнано на вищих щаблях влади, у тому числі у Раді Національної Безпеки і Оборони України. У результаті прийнято Указ Президента від 18.10.2013 р. «Про комплекс заходів щодо вдосконалення моніторингу довкілля та державного регулювання у сфері поводження з відходами в Україні». В Указі і рішенні у додатках до нього повно і всебічно висвітлено актуальні проблеми моніторингу. Тепер залишається лише сподіватися, що цей Указ, на відміну від попередніх постанов Уряду і міністерств (1993, 1998, 2003), буде виконано.

Члени підкомісії “Мікроморфологія ґрунтів” (голова - д.б.н., проф. Білова Н.А) регулярно беруть участь у редагуванні матеріалів з ”Мікроморфології ґрунтів” у якості членів редколегій міжнародних журналів “Ґрунтознавство” та “Екологія і ноосферологія”.

В лабораторії мікроморфології ґрунтів ДНУ ім. О. Гончара освоєно ряд приладів, які деталізують та розширюють можливості мікроморфологічних досліджень лісових ґрунтів степової зони України:

- маспектрометр – маспектрометричні дослідження, спрямовані на визначення в мікрошліфах накопичення ізотопу стронцію, а також ізотопів інших хімічних елементів;

- електронний скануючий мікроскоп – дослідження ролі кореневих систем у структуроутворенні різних степових та лісових едафотопів.

Підкомісія “Номенклатура і класифікація ґрунтів” (співголови - д.с.-г.н. Тихоненко Д.Г., к.с.-г.н. Соловей В.Б.) у звітний період зосередила свою роботу на пропаганді своїх досліджень через публікації в таких провідних наукових виданнях як журнал «Ґрунтознавство», «Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва», міжвідомчому тематичному науковому збірнику «Агрохімія і ґрунтознавство».

Підготовлено та видано:

- міжвідомчих тематичних наукових збірників «Агрохімія і ґрунтознавство» – 8 (відповідальний редактор академік С.А. Балюк);
- журналу «Ґрунтознавство» - 8 номерів (головний редактор проф. А.П. Травлеєв);
- Вісника ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. Серія «Ґрунтознавство, агрохімія, землеробство, лісове господарство, екологія ґрунтів» - 8 номерів (головний редактор проф. Д.Г. Тихоненко).

За звітний період з питань класифікації ґрунтів видано низку монографій, статей, циклів лекцій.

Члени підкомісії брали активну участь в організації наукових конференцій, семінарів, круглих столів, наукових читань тощо, на яких розглядалися питання класифікації ґрунтів, зокрема:

- Міжнародній конференції Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (2012 р.);
- Міжнародній науковій конференції Львівського національного університету імені Івана Франка (2013 р.);
- Міжнародному науково-практичному семінарі, присвяченому 130-річчю виходу праці професора В.В. Докучаєва «Російський чорнозем» (Київ, 2013 р.);
- Наукових читаннях, присвячених 150-річчю з дня народження академіка В.І. Вернадського (Харків, 2013 р.).

Щорічно на базі ХНАУ ім. В.В. Докучаєва проводяться наукові конференції (секція «Агрохімія і ґрунтознавство», керівник – проф. Тихоненко Д.Г.)

Робота **підкомісії «Ерозія»** (співголови – д.с.-г.н., проф., акад. НААН Булигін С.Ю., д.с.-г.н., проф. Белоліпський В.О.) була спрямована на вирішення питань, пов'язаних із захистом ґрунтів від ерозії, розробкою сучасних моделей і методик проектних рішень протиерозійного облаштування конкретних територій.

Наукова робота членів Товариства проводилась у декількох напрямках:

- оцінка стану ґрунтового покриву земель сільськогосподарського призначення;
- виявлення причин, які створюють негативні ситуаційні проблеми;
- визначення шляхів управління негативними явищами (ерозійно-гідрологічними процесами).

З метою системного дослідження деградаційних явищ, пов'язаних з проявом ерозійних процесів, вирішувались такі основні завдання:

- на основі методів дистанційного зондування і ГІС-технологій визначити точний стан ґрунтового покриву з виявленням аномальних явищ;
- розробити принципи оцінки змін агрофізичного стану ґрунтів під впливом сучасних с.-г. машин та знарядь;
- об'єднати напрямки точного землеробства з шарами інформації в ГІС - технологіях з агрофізики, гідрології, ерозіознавства, геодезії на предмет формування точного протиерозійного землеустрою;
- розробити регіональні моделі агроландшафтів (типові проекти) з використанням комп'ютерної технології оцінки ерозійної небезпеки земель (ННЦ "ІА імені О.Н. Соколовського");
- удосконалити ресурсозберезувальні агротехнології на основі ґрунтозахисного землеробства на схилах.

Значна теоретична і практична робота, проведена членами УТГА за останні 4 роки, представлена у наступних монографіях та рекомендаціях:

1. Концепція екологічного нормування допустимого антропогенного навантаження на ґрунтовий покрив / за ред. С.А. Балюка, М.І. Ромащенко.
2. Зональні методичні рекомендації із захисту ґрунтів від ерозії.
3. Наукові та прикладні основи захисту ґрунтів від ерозії в Україні: монографія / за ред. С.А. Балюка та Л.Л. Товажнянського.
4. Почвоохоронна оптимізація агроландшафтів / С.Ю. Булыгин, В.А. Белоліпський.
5. Охорона і відновлення родючості еродованих ґрунтів / В.О. Белоліпський, В.М. Белослудцева, О.М. Другов, Ж.І. Мільчевська, В.І. Вечеров // за наук. ред. В.О. Белоліпського.

Членами Товариства, які працювали в підкомісії „Сільськогосподарська рекультивация” (голова - д.б.н., проф. Узбек І.Х.) за чотирирічний період було отримано такі результати:

- досліджено склад і властивості еродованих і порушених земель та надано їх еколого-біологічну та еколого-економічну оцінку;
- встановлено сільськогосподарські культури, які є найбільш придатними для вирощування на штучних та еродованих землях;
- вдосконалено метод відбору ґрунтових монолітів ризосфери та розроблено математичну модель розрахунку еколого-біологічних характеристик кореневих систем рослин, що має бути основою для впровадження фітомеліоративних заходів на порушених та еродованих землях;

- доведено доцільність створення високопродуктивних рекультивованих ґрунтів, покритих шаром чорнозему, а також можливість конструювання земель без ґрунтового покриття;
- розширено поняття «агроєкосистема»;
- розроблено унікальні технології рекультивації порушених та еродованих земель;
- доведено можливість запровадження плодово-ягідних насаджень на відпрацьованих кар'єрних територіях;
- відкрито явище родючості в осадкових гірських породах і показано специфічність її прояву порівняно з непорушеними ґрунтами. Це є принципово новим науковим відкриттям, на підставі якого розроблено ефективні способи створення високопродуктивних, довговегетуючих агроценозів на відвалах кар'єрних розробок і еродованих землях;
- розроблено методологічні основи еколого-економічної оцінки рекультивації порушених земель.

За результатами наукових досліджень видано «Рекомендації по рекультивации техногенных ландшафтов». Вони стали загальноновизнаними з цієї проблеми у фахівців багатьох країн і використовуються гірничорудними та сільськогосподарськими підприємствами.

Рекомендації дозволили удосконалити технологію гірничих і відвальних робіт гірничо-збагачувальних, гірничо-металургійних та залізорудних комбінатів України. Вони створили умови для успішної рекультивації земель під сільськогосподарські культури та значно знизили витрати на проведення цих робіт.

Результати досліджень впроваджені в навчальний процес багатьма вищими навчальними закладами України та країн СНД. Вони введені до робочих програм дисциплін, які розглядають питання з екології, охорони природи, ґрунтознавства, рекультивації, меліорації, лісомеліорації та інші.

Крім того, організовано та проведено Міжнародну науково-практичну конференцію «Рекультивация складних техноєкосистем в новому тисячолітті: ноосферний аспект (м. Дніпропетровськ, 29-30 травня 2012 р.), видано монографію «Пространственная агроэкология и рекультивация земель», наукове видання «Концептуальные основы устойчивого развития нарушенных природных экосистем», «Рекомендації по рекультивации техногенних ландшафтов», «Концепцію рекультивації земель за відкритого та підземного видобутку корисних копалин», «Класифікація рекультивованих ґрунтів, систематика та генетико-виробнича діагностика», «Комплекс прийомів щодо формування і сталого функціонування рекультивованих ґрунтів».

Робота підкомісії “Лісова рекультивация” (голова - д.б.н., проф. Зверковський В.М.) координувалась проблемою "Біосфера" НАНУ, Українським комітетом підтримки ЮНЕП ООН, науковою радою з проблем ґрунтознавства НАНУ, Придніпровським регіональним відділенням УЕАН.

Продовжено наукову роботу з інвентаризації територій України, порушених промисловістю та складанню банку даних результатів досліджень за темою "Техногенна біогеоценологія". У складі авторського колективу ННЦ «ІГА імені О.Н.Соколовського» члени підкомісії брали активну участь у підготовці та виданні «Концепції рекультивации земель, порушених за відкритого та підземного видобутку корисних копалин» (Харків, 2012).

Проведено значну роботу з підготовки до публікації монографій, матеріалів конференцій, міжвузівських тематичних збірників. Зокрема, щорічно видавався міжвузівський збірник наукових праць "Питання степового лісознавства та лісової рекультивации земель", а також "Вісник Дніпропетровського університету. Біологія. Екологія." Підкомісія брала активну участь у підготовці та проведенні Міжнародної науково-практичної конференції «Рекультивация складних техноекосистем в новому тисячолітті: ноосферний аспект» (м. Дніпропетровськ, 29-30 травня 2012 р.).

На кафедрі геоботаніки, ґрунтознавства та екології Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара проводиться підготовка кадрів – екологів ґрунтового профілю для рекультивации порушених земель у різних регіонах країни. За звітний період розширено і відновлено програму курсів "Менеджмент екологічного ґрунтознавства", "Промислова екологія та ґрунтознавство", що викладаються на кафедрі.

Проведено польові екскурсії на моніторинговий Присамарський біосферний стаціонар (Дніпропетровська область) і в Західний Донбас на експериментально-виробничі ділянки лісової рекультивации.

У звітний період наукова робота була спрямована на дослідження способів відновлення земель, порушених промисловістю на основних вугледобувних та гірничорудних басейнах України: Центральному та Західному Донбасі, Львівсько-Волинському кам'яновугільному басейні, В.О. "Олександріявугілля", об'єднанні "Кривбасруда", Вільногірському гірничо-металургійному комбінаті та ін. Здійснено розширений авторський нагляд за дотриманням технології рекультивации шахтних відвалів згідно з проектами освоєння порушених земель. Випробуються оптимальні конструкції рекультивацийного шару, перспективні типи лісових культур і лісгосподарські заходи, спрямовані на підвищення стійкості та довговічності лісових екосистем на післяпромислових землях.

При цьому в техногенних умовах забезпечується створення стійких і довговічних лісових біогеоценозів, що мають ґрунтозахисне, водоохоронне, меліоративне і рекреаційне значення.

Надалі розвиваються наукові контакти із зарубіжними центрами досліджень проблем ґрунтознавства та освоєння порушених земель (Канада, Ізраїль, Німеччина, США, Іспанія).

Основні напрями роботи підкомісії „Техногенне забруднення ґрунтів” (співголови – д.б.н. Мірошніченко М.М., д.с.-г.н., проф. Фатєєв А.І.) – нормування вмісту важких металів у системі «ґрунт-рослина», оптимізація мікроелементного живлення сільськогосподарських культур. Результати досліджень знайшли відображення у нових статтях, книгах, рекомендаціях, нормативних документах, картографічних матеріалах. Підготовлено наукову доповідь «Наукові та технологічні основи управління мікроелементним живленням сільськогосподарських культур» (Балюк С.А., Фатєєв А.І.).

У звітний період наукова робота підкомісії “Радіоекологія ґрунтів” (голова – д.б.н., проф. Зверковський М.В.) була спрямована на дослідження вмісту і закономірностей розподілу радіоактивних елементів у ґрунтах і фракціях фітомаси заплавлених умовно чистих і техногенних дібров степового Придніпров’я, а також у шахтних породах та штучних ґрунтах ділянок лісової рекультиваци Західного Донбасу. Доведено, що рекультивовані шахтні породи у радіоекологічному відношенні не шкідливі для здоров’я людини і після меліоративного періоду можливе переведення ділянок з порушеними ґрунтами у сільськогосподарське та рекреаційне використання.

Підкомісія веде розділ у наукових журналах, присвячений мікрморфології та наноморфології.

Проблеми радіоекології висвітлювались в однойменних секціях конференцій з питань рекультиваци земель та мікрморфології ґрунтів.

Все позитивне, що викладено у звіті, бажано врахувати заново обраній Центральній Раді, яка очолить роботу УТГА в 2014-2018 рр. Просимо делегатів подавати свої пропозиції до робочої комісії з підготовки резолюції з’їзду, звернення до Президента України, складу Центральної ради УТГА (Тихоненко Д.Г., Мірошніченко М.М., Трускавецький Р.С., Чорний С.Г., Лісовий М.В.).

СТАТУТ
УКРАЇНСЬКОГО ТОВАРИСТВА ҐРУНТОЗНАВЦІВ
ТА АГРОХІМІКІВ
(станом на 2002 рік)

1. Загальні положення

1.1. Українське товариство ґрунтознавців та агрохіміків (надалі Товариство) є всеукраїнським об'єднання громадян, створеним відповідно до Закону України "Про об'єднання громадян", діє на засадах законності, гуманності, спільності інтересів, рівності прав всіх членів, гласності, добровільності та самоврядування.

Діяльність Товариства не передбачає одержання прибутку.

1.2. Товариство у своїй діяльності керується Конституцією України, Законом України "Про об'єднання громадян", і іншими нормативно-правовими актами України, а також цим Статутом.

1.3. Діяльність Товариства поширюється на територію України. Товариство має право на добровільних засадах засновувати або вступати в спілки (союзи, асоціації тощо), укладати угоди про співробітництво та надання допомоги.

1.4. Товариство є юридичною особою з моменту її реєстрації, є учасником цивільно-правових відносин, має самостійний баланс, рахунки в установах банків, круглу печатку, штампи, власну символіку, зразки яких затверджуються Центральною радою Товариства. Символіка реєструється у встановленому законом порядку.

2. Найменування, та місцезнаходження Товариства

2.1. Найменування Товариства:

Повна назва: Українське товариство ґрунтознавців та агрохіміків

Скорочена назва: УТґА

2.2. Товариство має статус міської громадської організації та здійснює свою діяльність на території України.

2.3. Місцезнаходження Товариства:

Україна, 61024, м. Харків, вул. Чайковського, 4

3. Мета, завдання та основні напрямки діяльності Товариства

3.1. Метою діяльності Товариства є задоволення та захист законних соціальних, економічних, національно-культурних, творчих, наукових прав та інших інтересів членів Товариства та сприяння розвитку ґрунтознавства та агрохімії як важливих галузей сучасного

природознавства, створенню сприятливих умов для повного творчого, інтелектуального потенціалу членів Товариства, підтримці і стимулюванню особистих і колективних ініціатив в інтересах науково-технічного прогресу в галузі ґрунтознавства.

3.2. Основними завданнями Товариства є:

- всебічне сприяння розвитку ґрунтознавства та агрохімії як важливих галузей сучасного природознавства;

- привернення уваги спеціалістів і громадськості до розробок теоретичних проблем, що викривають глобальне значення ґрунтів для підтримання нормального функціонування біосфери та її окремих ланок;

- сприяння всебічному вивченню ґрунтових та земельних ресурсів України з метою найбільш раціонального їх використання, прогнозу змін, охорони і підвищення продуктивності ґрунтів;

- сприяння популяризації та пропаганді ґрунтознавства і суміжних з ним наук серед широких верств населення;

- сприяння членам Товариства в справі реалізації їх наукових робіт, винаходів та раціоналізаторських пропозицій, в підвищенні професійної кваліфікації;

- сприяння наданню наукової та методичної допомоги в організації навчання у вищій і середній школах, в спеціальних учбових закладах, що відповідають профілю Товариства;

- сприяння в координації науково-дослідних робіт в галузі ґрунтознавства і суміжних з ним наук;

- встановлення зв'язків із спорідненими вітчизняними і міжнародними громадськими неурядовими організаціями та іншими громадськими організаціями;

- надання допомоги у захисті різноманітних прав членів Товариства.

3.3. З'їздом приймаються програми Товариства, які є комплексом заходів, спрямованих на вирішення завдань, що відповідають статутним цілям Товариства.

4. Основні права Товариства

4.1. Товариство у відповідності до вимог чинного законодавства має право:

- виступати учасником цивільно-правових відносин, набувати майнові і немайнові права;

- представляти і захищати свої законні інтереси та законні інтереси своїх членів у державних та громадських органах;

- брати участь у політичній діяльності, проводити масові заходи (збори, мітинги, демонстрації тощо);

- ідейно, організаційно та матеріально підтримувати інші об'єднання громадян, надавати допомогу в їх створенні;
- створювати установи та організації;
- одержувати від органів державної влади і управління та органів місцевого самоврядування інформацію, необхідну для реалізації своїх цілей і завдань;
- вносити пропозиції до органів влади і управління;
- розповсюджувати інформацію і пропагувати свої ідеї та цілі;
- засновувати засоби масової інформації.

Громадські організації мають право засновувати підприємства, необхідні для виконання статутних цілей.

5. Члени Товариства, їхні права та обов'язки

5.1. Товариство має індивідуальне та може мати колективне членство, які мають рівні права та обов'язки.

5.2. Індивідуальними членами Товариства можуть бути громадяни України, громадяни інших держав, особи без громадянства, які досягли 18 років, що поділяють мету, завдання та напрями діяльності Товариства, визнають цей Статут, виконують рішення статутних органів Товариства та підтримують Товариство фінансово й інтелектуально.

5.3. Колективними членами Товариства можуть бути трудові колективи підприємств, установ і організацій, які визнають Статут Товариства та сплачують щорічні внески. Колективні члени Товариства беруть участь у роботі Товариства в особі своїх представників.

5.4. Прийом в Товариство та виключення з нього індивідуальних членів здійснюється Центральною радою на підставі письмової заяви.

5.5. Прийом в Товариство та виключення з нього колективних членів здійснюється Центральною радою на підставі рішення трудового колективу підприємства, установи та організації.

5.6. Члени Товариства мають право:

- обирати й бути обраними до керівних органів Товариства;
- одержувати будь-яку інформацію про діяльність Товариства;
- подавати пропозиції з питань діяльності Товариства на розгляд з'їзду Товариства та Центральної ради Товариства;
- отримувати методичні матеріали й консультації;
- брати участь у всіх заходах, що проводяться Товариством у формах, передбачених цим Статутом;
- брати участь у засіданнях Центральної ради Товариства з правом дорадчого голосу;

- у будь-який час поставити питання про припинення своєї участі в Товаристві шляхом подання на розгляд Центральної ради Товариства відповідної письмової заяви або рішення трудового колективу.

5.7. Члени Товариства зобов'язані:

- сприяти розвитку Товариства, брати активну участь у його діяльності;

- дотримуватись вимог цього Статуту, рішень з'їзду Товариства та Центральної ради Товариства, сприяти роботі керівних органів Товариства;

- сприяти розширенню зв'язків Товариства та розповсюдженню інформації про діяльність Товариства;

- надавати Товариству інформацію, необхідну для його діяльності;

- сплачувати вступні та членські внески.

5.8. Товариство має право за рішенням Центральної ради виключити зі складу Товариства члена Товариства в разі порушення ним Статуту Товариства, за некоректні дії по відношенню до Товариства або окремих його членів. Рішення з цього питання приймаються простою більшістю голосів членів Центральної ради Товариства. Рішення Центральної ради Товариства про виключення є остаточним.

5.9. За видатний внесок та особливі заслуги перед Товариством може бути присуджене почесне членство. Рішення про надання особі почесного членства приймає З'їзд.

6. Порядок утвердження та діяльності керівних органів Товариства

6.1. Вищим керівним органом Товариства є з'їзд ґрунтознавців та агрохіміків, який:

- визначає основні завдання Товариства;

- обирає відкритим голосуванням Центральну раду та ревізійну комісію Товариства строком на 4 роки;

- розглядає і затверджує доповіді і звіти центральної ради, ревізійної комісії, Генерального секретаря Товариства;

- заслуховує і обговорює наукові доповіді і повідомлення;

- обирає почесних членів Товариства;

- вирішує інші, найбільш важливі питання, що входять в коло діяльності Товариства.

6.2. Чергові з'їзди Товариства скликаються Центральною радою Товариства не рідше як один раз на чотири роки.

Дата скликання з'їзду, місце проведення, програма роботи, норми представництва, порядок обрання делегатів встановлюються Центральною радою Товариства.

Вибори делегатів на з'їзд Товариства проводяться відкритим голосуванням на конференціях відділень, зборах осередків. Обрання делегатів від колективних членів проводиться на засіданнях колективів за нормою, що встановлена Центральною радою Товариства.

З'їзд вважається правомочним, якщо в його роботі бере участь не менше половини обраних делегатів.

Члени Центральної ради Товариства беруть участь у з'їзді на правах делегатів.

Питання, що розглядаються з'їздом Товариства, вирішуються звичайною більшістю голосів.

6.3. В період між з'їздами вищим керівним органом Товариства є центральна рада Товариства, яка збирається в міру необхідності, але не рідше як один раз на рік.

Засідання Центральною радою Товариства вважаються правомочними при наявності не менше половини членів ради.

6.4. Центральна рада Товариства:

- керує діяльністю відділень та організацій Товариства;
- скликає з'їзди Товариства і перевіряє виконання рішень з'їзду;
- визначає чергові завдання діяльності Товариства;
- заслуховує звіти про діяльність Президії Центральної ради і відділень Товариства;
- розпоряджається коштами та майном Товариства;
- затверджує та вносить зміни до Статуту;
- затверджує зразки печаток та атрибутики;
- встановлює норму відрахувань фінансових коштів відділень у централізований фінансовий фонд Товариства;
- організує та ліквідує відділення Товариства та групи;
- затверджує склад керівних органів, обраних відділеннями Товариства;
- від імені Товариства висуває роботи членів Товариства на здобуття Державних премій, а також золотих медалей і премій Української академії аграрних наук імені видатних вчених;
- затверджує зведені річні плани, звіти, кошториси доходів і витрат, річні звіти Товариства;
- розглядає питання, що відносяться до компетенції Центральної ради Товариства з наступним затвердженням на з'їзді.

6.5. Для ведення поточної роботи Центральна рада Товариства обирає Президію у складі Генерального секретаря, заступника Генерального секретаря, віце-президента, головного вченого секретаря і членів Президії.

Чисельний склад Президії визначається Центральною радою Товариства.

6.6. Президент та віце-президент призначаються Центральною радою з відділення, що проводить наступний з'їзд Товариства. Віце-президент заміняє при потребі Президента. Якщо він не може виконувати свої обов'язки по заміні Президента, то на місце Президента призначається попередній або наступний Президент.

6.7. Президія Центральної ради Товариства:

- керує науковою, організаційною і науково-пропагандистською діяльністю Товариства, втілює у життя рішення з'їздів і Центральної ради Товариства;

- розробляє і затверджує інструкції з питань діяльності Товариства;

- складає і розглядає плани робіт, звіти про діяльність Товариства в цілому, затверджує плани робіт, звіти відділень Товариства;

- укладає договори, бере на себе зобов'язання, що відносяться до діяльності Товариства, в установленому порядку організує видання літератури, проводить інші заходи відповідно до Статуту Товариства;

- представляє на затвердження Центральної ради Товариства відділення Товариства;

- затверджує обраних місцевими відділеннями голів рад відділень Товариства;

- видає доручення керівникам організацій Центральної ради Товариства;

- проводить поточну перевірку виконання організаціями Товариства рішень з'їздів та Центральної ради Товариства;

- затверджує структуру Товариства;

- затверджує річні звіти відділень Товариства;

- затверджує керівництво комісій, підкомісій, секцій, робочих груп, призначає редакторів відань Центральної ради Товариства, затверджує положення про них.

6.8. Генеральний секретар Товариства:

- представляє Товариство у взаємовідносинах з державними органами виконавчої влади, громадськими, міжнародними громадськими (неурядовими) організаціями та громадянами;

- проводить поточну роботу Товариства;

- має право підпису фінансових документів як перша особа;

- дає вказівки, обов'язки для всіх членів Товариства;

- укладає договори і забезпечує їх виконання;
- видає в межах своєї компетенції розпорядження;
- розглядає інші питання, які відносяться до його компетенції;
- відкриває і закриває рахунки в установах банків.

6.9. Основою діяльності Товариства є рівноправність його членів. Діяльність Товариства здійснюється на основі демократичних принципів:

- виборності всіх органів, їх регулярної звітності;
- різнобічності думок та свободи дискусій, права меншості на захист своєї точки зору.

6.10. Основу Товариства складають місцеві осередки, які створюються за місцем роботи, навчання чи проживання їх членів. Вищим керівним органом первинних осередків є загальні збори (конференція) його членів, які проводяться в міру необхідності, але не рідше одного разу на рік.

Загальні збори (конференція) вибирають терміном на 2 роки раду первинного осередку і ревізійну комісію. Первинні осередки здійснюють свою роботу на підставі Статуту Товариства.

6.11. Місцеві осередки Товариства організуються при наявності не менше 10 чоловік, що мешкають на даній території.

6.12. Місцеві осередки Товариства є юридичними особами і проводять роботу на підставі своїх статутів, які затверджуються Центральною радою та реєструються у встановленому порядку. Статут осередку не може суперечити Статуту Товариства.

6.13. Вищим керівним органом місцевого осередку є загальні збори (конференція) на яких:

- обирають відкритим голосуванням у відділеннях з малою чисельністю - голову, секретаря, скарбника; у відділеннях з великою чисельністю - Раду відділення і ревізійну комісію;
- обирають відкритим голосуванням делегатів на з'їзд Товариства;
- розглядають і вирішують питання діяльності відділення і які спрямовані на вирішення статутних цілей і завдань.

6.14. Збори (конференція) місцевого осередку скликаються не рідше, ніж один раз на два роки. Норми представництва і порядок обрання делегатів на конференцію встановлюються Радою місцевого осередку. Конференція вважається правомочною, якщо на ній присутні не менше як дві третини обраних делегатів. Питання, що розглядаються загальними зборами (конференцією), вирішуються звичайною більшістю голосів.

6.15. Місцеві осередки Товариства зобов'язані:

- дотримуватися вимог Статуту Товариства та цього Статуту;
- вести облік своїх членів і збирати вступні та членські внески;
- представляти щорічно в Президію Центральної ради інформаційні звіти у термін, встановлений Президією Центральної ради.

6.16. Рада місцевого осередку збирається в міру необхідності, але не рідше ніж один раз на шість місяців. Засідання ради вважається правомочним при наявності не менше половини членів ради.

6.17. Об'єднання осіб, що бажають співробітничати з Товариством, але мешкають поза меж України, можуть входити у Товариство як асоціаційні члени.

Прийом асоційованих членів здійснюється Центральною радою Товариства на підставі відповідних звернень на договірних засадах.

За своїми правами і обов'язками по відношенню до Товариства асоційовані члени прирівнюються до звичайних місцевих осередків Товариства. Керівництво Товариства надає таким членам посилене сприяння в організації їх діяльності.

6.18. Ревізійна комісія Товариства обирає із свого складу голову, секретаря комісії. Засідання ревізійної комісії скликаються головою комісії в міру необхідності.

Ревізійна комісія не рідше як один раз на рік провадить документальні ревізії і перевірки з питань:

- дотримання положень Статуту, виконання рішень з'їздів, Центральної ради, Президії Товариства;
- роботу секретаріату місцевих осередків;
- сплати членами Товариства членських внесків і переведення місцевими осередками відрахувань від внесків на інших надходжень грошових коштів для Центральної ради Товариства.

6.19. В період між з'їздами ревізійна комісія Товариства інформує при всі виявлені недоліки, порушення і зловживання Центральному раду, вносить пропозиції щодо їх усунення.

Напередодні з'їзду Товариства ревізійна комісія робить перевірку всієї його діяльності.

Члени ревізійної комісії не можуть бути членами Центральної ради.

Члени ревізійної комісії беруть участь у засіданнях керівних органів з правом дорадчого голосу.

7. Джерела фінансування та порядок використання майна і коштів Товариства

7.1. У власності Товариства можуть перебувати рухоме та нерухоме майно, матеріальні та нематеріальні активи, кошти, а також інше майно, придбане на законних підставах.

Товариство має право здійснювати відносно майна та коштів, які знаходяться у його власності, будь які угоди, що не суперечать його статутним цілям та законодавству України.

7.2. Кошти Товариства формуються з:

- вступних та членських внесків;
- пожертвувань громадян, підприємств, установ та організацій;
- інших не заборонених законом надходжень.

7.3. Кошти Товариства використовуються у відповідності з чинним законодавством на проведення організаційних заходів, передбачених Статутом.

7.4. Товариство може мати у власності майно, яке необхідне для діяльності Товариства, реалізації його цілей та завдань, а також інтелектуальну власність.

7.5. Товариство веде статистичну звітність у порядку, встановленому чинним законодавством.

7.6. Товариство несе відповідальність за своїми зобов'язаннями всім майном, на яке відповідно до законодавства може бути звернено стягнення. Члени Товариства не відповідають за зобов'язаннями Товариства. Товариство не відповідає за зобов'язаннями своїх членів, крім випадків, передбачених законодавством.

7.7. Окремі функції щодо використання, розпорядження майном покладаються Центральною радою на створювані ним органи або посадових осіб.

8. Внесення змін та доповнень до Статуту

8.1. Пропозиції про внесення змін та заповнень до Статуту вносяться членами або Центральною радою Товариства.

8.2. Внесення змін та доповнень до Статуту здійснюється на підставі рішення З'їзду, яке приймається у порядку, визначеному Статутом.

8.3. Про зміни та доповнення до Статуту Товариство в 5-денний термін повідомляє Міністерство Юстиції України.

9. Реорганізація та ліквідація Товариства

9.1. Рішення щодо зміни статусу та ліквідації Товариства приймаються З'їздом у порядку, визначеному Статутом.

9.2. Реорганізація та ліквідація Товариства здійснюється в установленому законодавством порядку.

9.3. При реорганізації Товариства її права і обов'язки переходять до правонаступників. Товариство не може бути реорганізовано в юридичну особу, метою діяльності якої є одержання прибутку.

9.4. Ліквідація Товариства здійснюється у випадках:

- прийняття відповідного рішення З'їздом;
- за рішенням суду;
- в інших випадках, передбачених законодавством України.

9.5. У разі ліквідації Товариства її активи не можуть бути перерозподілені між його членами, а передаються іншій неприбутковій організації відповідного виду, або у випадках, що передбачені законом в доход держави.

**Проект складу Центральної ради УТГА
на 2014-2018 рр.**

1. Балаєв Анатолій Джалілович	м. Київ
2. Балюк Святослав Антонович	м. Харків
3. Білова Наталія Анатоліївна	м. Дніпропетровськ
4. Бердніков Олександр Михайлович	м. Чернігів
5. Бондурович Юрій Юрійович	м. Берегово
6. Бурикіна Світлана Іванівна	м. Одеса
7. Вахняк Василь Степанович	м. Кам'янець-Подільський
8. Веремєнко Сергій Іванович	м. Рівне
9. Волкогон Віталій Васильович	м. Чернігів
10. Волощук Мирослав Дмитрович	м. Львів
11. Гамаюнова Валентина Василівна	м. Херсон
12. Глущенко Леонід Данилович	м. Полтава
13. Господаренко Григорій Миколайович	м. Умань
14. Гришко Віталій Миколайович	м. Кривий Ріг
15. Дегтярьов Василь Володимирович	м. Харків
16. Дегодюк Едуард Григорович	м. Київ
17. Дмитрук Юрій Михайлович	м. Чернівці
18. Другова Олена Петрівна	м. Луганськ
19. Заришняк Анатолій Семенович	м. Київ
20. Захарченко Еліна Анатоліївна	м. Суми
21. Зверковський Василь Миколайович	м. Дніпропетровськ
22. Зубов Олексій Ремович	м. Луганськ
23. Зуза Віктор Олексійович	м. Дзержинськ
24. Іутинська Галина Олександрівна	м. Київ
25. Канівець Віктор Іванович	м. Чернігів
26. Копитко Петро Григорович	м. Умань
27. Красеха Єрофій Никифорович	м. Одеса
28. Кудрик Анатолій Порфирівич	м. Житомир

29. Лехцієр Любов Володимирівна	м. Харків
30. Лісовий Микола Вікторович	м. Харків
31. Лопушняк Василь Іванович	м. Львів
32. Мазур Генріх Адольфович	м. Київ
33. Медведєв Віталій Володимирович	м. Харків
34. Мірошніченко Микола Миколайович	м. Харків
35. Момот Ганна Феліксівна	м. Харків
36. Морозов Володимир Васильович	м. Херсон
37. Надточій Петро Петрович	м. Житомир
38. Опанасенко Микола Євдокимович	м. Ялта
39. Патика Володимир Пилипович	м. Київ
40. Позняк Степан Павлович	м. Львів
41. Радзій Володимир Феоділович	м. Львів
42. Ромащенко Михайло Іванович	м. Київ
43. Скрильник Євген Володимирович	м. Харків
44. Сметана Олексій Миколайович	м. Кривий Ріг
45. Соловей Вадим Борисович	м. Харків
46. Тараріко Олександр Григорович	м. Київ
47. Тихоненко Дмитро Григорович	м. Харків
48. Топольний Федір Пилипович	м. Кіровоград
49. Травлєєв Анатолій Павлович	м. Дніпропетровськ
50. Трускавецький Роман Степанович	м. Харків
51. Усатенко Юрій Іванович	м. Луганськ
52. Фандалюк Алла Володимирівна	м. Берегово
53. Чорний Сергій Григорович	м. Миколаїв

**Проект складу Президії УТГА
на 2014-2018 рр.**

1. Балюк Святослав Антонович – Генеральний секретар
(керівництво поточними справами ЦР та Президії)
2. Мірошніченко Микола Миколайович – заступник Генерального секретаря *(координація роботи ЦР, зв'язки з науковими установами України)*
3. Медведєв Віталій Володимирович – заступник Генерального секретаря *(міжнародні зв'язки)*
4. Позняк Степан Павлович – заступник Генерального секретаря *(зв'язок з вузами, виховання кадрів)*
5. Тихоненко Дмитро Григорович - заступник Генерального секретаря *(зв'язок з вузами, підвищення кваліфікації і виховання кадрів)*
6. Травлєєв Анатолій Павлович - заступник Генерального секретаря *(програми та методи викладання, удосконалення структури УТГА)*
7. Чорний Сергій Григорович
(зв'язок з вузами, підвищення кваліфікації і виховання кадрів)
8. Дегтярьов Василь Володимирович – Президент УТГА
(організація та проведення Х з'їзду УТГА)
9. Балаєв Анатолій Джалілович
(зв'язок з вузами, підвищення кваліфікації і виховання кадрів)
10. Ромашенко Михайло Іванович
(координація досліджень, зв'язок з відомствами та виробництвом, впровадження)
11. Дмитрук Юрій Михайлович
(координація досліджень, зв'язок з відомствами та виробництвом, впровадження)
12. Канівець Віктор Іванович
(розробка теоретичних проблем, координація досліджень)
13. Господаренко Григорій Миколайович
(зв'язок з вузами, програми та методи викладання)
14. Красєха Єрофій Никифорович
(зв'язок з вузами, програми та методи викладання)
15. Лопушняк Василь Іванович
16. Лісовий Микола Вікторович
(координація досліджень, зв'язок з відомствами та виробництвом, впровадження)
17. Мазур Генріх Адольфович
(розробка теоретичних проблем, координація досліджень)
18. Момот Ганна Феліксівна – вчений секретар УТГА

Матеріали делегатських зборів ІХ з'їзду
Українського товариства ґрунтознавців та агрохіміків

Підписано до друку 20.06.2014 р. Формат 60×84 1/16.
Папір офсетний. Гарнітура «Таймс».
Ум. друк. арк. 4,0.
Наклад 270 пр. Зам. № ZD 1903

Надруковано у ТОВ «Смугаста типографія»
Україна, 61002, Харків, вул. Чернишевська, 28а.